

ÉLETTÜNK

XVIII. évf. 1. szám (18. Jahrg. Nr. 1)

Az európai magyar katolikusok lapja

1986 január

FRANK MIKLÓS:

BUÉK - ?

A fenti rövidítést mindenki ismeri. Így újév táján magyar körökben unostalan belebotlunk írásban, de nem egyszer szóban is. Igen, bármennyire rémesen hangozzék is, sokan így köszöntenek egymásra: „Buék!” Ennyire jelentéktelenné vált a tartalom, ennyire lényegessé a konvenció! Ki gondol egy ilyen értelmetlen rövidítésnél még komolyan rá, hogy mögötte egy egész esztendőre szóló jókívánság lappang? Buék! — ezzel az egyszerűként kiejtett vakkantásszerű szókorccsal intézzük el részvételünket embertársaink életének elkövetkező 365 napjában: „Azt mondtam, hogy Buék, megtettem a kötelességemet, most aztán hagyjál békén...”

Vannak persze, akik veszik maguknak a fáradságot és kimondják, sőt ki is írják: *Boldog újévet kívánok!* Sőt, talán még gondolják és őszintén kívánják is, hogy az elkövetkező esztendő boldog legyen. De vajon felvillant-e bennünk valaha a kérdés: mit is teszek én tulajdonképpen, amikor valakinek azt kívánom, hogy boldog legyen? Mi az, hogy boldog? Ki a boldog?

Kétezer évvel ezelőtt a római tudós író, Marcus Terentius Varro megkísérelte, hogy összeállítsa, mi minden kell a boldogsághoz. 288 féleképpen sikerült meghatározni, mi mindenre van az embernek szüksége, hogy boldog legyen. Manapság ez távolról sem lenne eleendő. Ha kimegyünk az utcára és megnézzük egyetlen hirdetőoszlopot, vagy átlapozunk egy újságot, ráébredünk, mi mindent kell még *okvetlenül* beszerezni, aminek híján *kizárt* dolog, hogy boldogok lehessünk. Szerencsére, kevés kivétellel, az emberek nem ülnek fel a reklám-pszichológia trükkjeinek s ha mégis, akkor is előbb vagy utóbb rájönnek, hogy a boldogság nem árú, melyet meg lehet vásárolni.

Nincs rá se recept, se varázsigé, se tudományos módszer. Mert a boldogság nem kívülről jön, hanem *belülről*. S ami belül van, azért mindenki maga felelős. Aki tehát boldog akar lenni, az saját maga kell, hogy megteremtse magában a boldogság előfeltételeit. Mindenekelőtt tisztába kell jönnie önmagával. Úgy is mondhatnánk: el kell fogadnia önmagát, úgy ahogy van, minden gyöngeségével és hibájával, de minden értékével is. Aki nem érzi jól magát a saját társaságában, aki mindig elégedetlen önmagával, sose lesz boldog.

Félreértés ne essék: ezzel nem akarok ódát zengeni az önzés dícséretére, csak szeretném aláhúzni, hogy az embernek jól kell éreznie magát a saját bőrében. A pár éve, 90 esztendőskorában elhunyt nagy osztrák karmester, Karl Böhm mondta egyszer: „A boldogság olyan, mint egy mérték után szabott

öltöny. A boldogtalanok rendszerint azok, akik egy másik ember mérete után szabott ruhájába akarnak bújni...”

A boldogsághoz persze az is szükséges, hogy az ember ne csak saját magát fogadja el, hanem a *többiek* is, akikkel dolga van. Aki mindig kifogásolnivalót talál embertársain, kezdve házas-társán, folytatva a gyerekein, végezve a munkatársakon és főnökén, a legjobb úton van, hogy magát és környezetét boldogtalanná tegye és saját magát megutáltassa. Dale Carnegie: „Érvényesülés” című könyvében tömören megjegyzi: „Kritizálni a bolond is tud”. Kommentár felesleges... Ezzel szemben len-

a legfontosabb: nem hiszem, hogy lelke mélyén boldog lehessen, aki nincs jóban a Jóistennel. Azt gondolom, ez *mindenek a kulcsa*. Ennélfogva, ha valaki keresi az utat a boldogsághoz, talán a legjobb, ha ezt a legrövidebb utat választja. Lehet, hogy nem a legkönnyebb, néha meredek, sok rajta a kapaszkodó. De a legbiztosabb.

Sejtettük-e, hogy mindezt kívánjuk embertársunknak, amikor az újév első napjaiban ráfordulunk: „Buék!”? De, ha mindezt tudjuk, nem kellene-e egy kicsit tudatosabban — és tegyük hozzá — őszintebben kívánni neki ezt a sok jót? És nem kellene-e valamilyen for-

A NAPKELETI BÖLCSEK

Ismeretlen osztrák festő műve, 18. sz. Keresztény Múzeum, Esztergom.

ne egy ajánlatom: figyeljék meg azokat az embereket, akik hálásak, akik minden apróságnak örülni tudnak. Először is fel fog tűnni, hogy mindenki szereti őket. És másodsor: fogadni mernek, hogy legalább 75 %-a azt fogja mondani, hogy boldog. — Szent Ferenc híres naphimnusa egy ilyen mélységesen hálás lélek kitörő ujjongása. Erről jut eszembe: nem láttam még boldog embert, aki ne szeretne volna a természetet.

S végül ha boldogságról beszélünk, nem hiányozhat még egy mondat, talán

mában nekünk is hozzájárulunk, hogy kívánságunknak ő is örüljön egy kicsit, például úgy, hogy rámosolygunk? De talán még egy kicsit többet is tehetünk. Valamit, hogy a kívánság teljesüljön. És minthogy magától nem teljesül, be kell kapcsolnunk azt a *Valakit*, aki teljesíteni tudja. Ezt nevezzük imádságnak.

De akkor miért nem kezdjük mindjárt ezzel. Minek a kerülőút a Buék-kal, amikor régi magyar szokás szerint azt is mondhatnánk: Áldás, békesség! Szemben is hangzik, többet is ér és minden benne van. Még a „Buék” is!

Őesztendő

Egy esztendőt hagyunk magunk mögött. Magunk mögött hagyjuk napjai hosszú sorával, gondoljaival, csalódásaival, keserűségével együtt; a terveinkkel, melyekből talán semmi, vagy nem valamennyi valósult meg. Magunk mögött hagyjuk vétkeinkkel, botlásainkkal, egy szóval mindazzal, amivé szűkmarkúságunkban tettük.

Kinek adjuk ezt az esztendőt, amelytől búcsúzunk? Adhatjuk-e egyáltalán valakinek is? Nem múlt-e el már egyszerűsmindenkorra? — Csak azért, mert most búcsút mondunk neki és mert döntéseink hatósugarán kívül esik, — csak azért nem tűnt el, nem múlt el nyomtalanul. Ellenkezőleg, ha keresztény szemmel nézzük, ha számolunk Istennel, ha felismerjük magunkat annak, amik vagyunk: az örökkévalóságra teremtett szellemi lényeknek, akkor tulajdonképpen azt kell mondanunk, hogy az elmúlt év egy megnyert, megtartott, maradandó év. A megélt évek a mi éveink. Hogy azonban az évek, amelyek elé nézünk, szintén a mi éveink lesznek-e, azt csak Isten tudja, — mi nem. Ami a miénk — ezt mint keresztények mondhatjuk — az a múlt: de remélhetünk és kívánhatjuk, hogy Isten még sok jövő-vel ajándékozzon meg ebben az életben, hogy az ami az Övé, a miénk is lehessen és még úgy tűnik, hogy elmúlik, megmaradjon.

Búcsúzzunk hát az Óévtől, hogy az-za válhassék, aminek lennie kell: az Isten kegyelmének ajándékává. Mert az év minden napját Ő adta nekünk.

(Karl Rahner † 1984)

Újesztendő

Mit hoz az Újesztendő? Mivel töltjük meg az Újesztendő edényét? A világ nagyokosainak egyike mondta egyszer: „Lehetünk olyan okosak, mint a világ valamennyi tudósa együttvéve, az elkövetkező percben mégis úgy lépünk be, mint a kisgyerek a sötét szobába”. Amit az Újév számunkra hoz, Isten kezében van. Hogy kínos lesz-e és kemény, vagy boldog és vidám, ami utunkon vár ránk, hogy keserű, fájó könnyeket sajtol-e ki szemünkből, vagy eltölti szívünket ujjongó örömmel, — csak Isten a megmondhatója. Egyet azonban biztosan tudunk: ha tiszta a szándékunk, minden javunkra válik.

Tegyük hát edényünk legaljára a jószándékot, az elhatározást: mindenben, bármi jöjjön is, hallgatni Isten hívására, aki semmit sem küld, ami nagyobb és nehezebb lenne, mint amit őszinte jóakarattal el tudnánk viselni. Csak higgyünk benne sziklaszilárdan, hogy bármi érjen is, üdvösségünkre válik, ha szívünk kinyílt az Isten felé. Akkor is, ha mint a gyerekek lépünk a sötét szobába, tudjuk, hogy van egy KÉZ, mely vezet és megtart és nem enged el, nem hagy elbukni; nem engedi, hogy utat tévesszünk. És ez a kéz ISTEN KEZE.

(P. Heinrich Suso Braun O. M. Cap.)

Negyven esztendő után

II.

E „politikai játéktér“ azt jelenti, hogy minden mehet, ami a kommunista hatalomnak hasznos, jó és célravezető, de semmi olyan, ami ellentétes a rendszer érdekeivel. Próbáljon valaki szót emelni a Varsói Paktum túlméretezett kötelezettségei, a szovjet megszálló erők akárcsak részleges kivonása, a KGST hazánkra előnytelen passzusai miatt, a kötelező vallásoktatás, a többpártrendszer és sok minden bevezetéséért, rögtön tapasztalhatná, hogy a széles teret biztosító Népfrent menten szűknek bizonyulna és többé szikrányi lehetőséget sem kapna elképzelései kifejtésére. Az 1985 júniusi magyarországi „választásokon“ kiderült: Lehetnek jó hazafiak, tevékeny honpolgárok, még a rendszer iránt is elkötelezettek, de ha a Népfrent programját nem vállalják, a magyar törvényhozás házába be nem juthatnak, ott semmi keresnivalójuk.

A Kádár rendszer kiépítette az *Allami Egyházi Hivatal hálózatát, amelynek dolgozói zömében volt és ma is tényleges rendőrök, volt párttisztviselők. Elnöke a volt államvédelmi tiszt, ma államtitkár Miklós Imre, helyettese a tényleges rendőrezredes Bugár Péter.*

A politikai cselszövés, a katolikus egyház belső életének kifürkészése változatlanul volt és maradt, eszközei sem tűntek el, legfeljebb tapintatosabban alkalmazták — kéz a kézben a rendőri szervek és egyházi hivatalok.

A magyarországi vallásszabadság igen szűkre szabott korlátait mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a magyar kommunisták legfőbb vezető testülete évente többször tárgyal olyan témákat, mint a hittanbeiratások helyzete, a vallásos tevékenység, a római katolikus egyház súlya és befolyása, stb. Az egyházak szabadsága, a lelkiismereti szabadság valódi érvényesülése mellett felmerülhet ez?

A Kádár rendszer bőven kihasználja az egyházakban rejlő politikai-társadalmi lehetőségeket. Eszközként használja fel őket, politikai szereppel ruhazza fel egyre gyakrabban és egyre erőteljesebben

Egy példa az Élet Könyvéből

— arról, hogy milyen érzés az, amikor a gyógyítás művésze, a tudós orvos tetlenül áll a beteg ágya mellett és a beteg olyan valaki, aki lázasan, kínlódva, csökkenő életerővel fekszik a betegágyon és ez a beteg az orvos tulajdon édes fia.

Ez történt 1921 május végén dr. Battányi-Strattmann Lászlóval, az orvossal, akinek szemefénye, tehetséges, jó fia Ödön, vakbélgyökcsökben vergődött.

A dráma gyorsan zajlott le, a beteget operálták, de késő volt már, általános szepszis állt be magas lázzal. Az apa tudta, hogy ha nem történik csoda, akkor, a gyermeknek vége van...

Június 5-én hajnalban az apa maga zárja le gyermekének szemét. Ránéz hitvesére és a többi gyermeke síró seregére és csak annyit mond: „Most felmegyünk a kápolnába és megköszönjük a Jóistennek, hogy Ödönt húsz éven át adta nekünk.“ — A család hang nélkül vonult fel a házikápolnába és sírva énekeltek a Te Deum-ot.

Ma Németijváron atya és legkedvesebb fia ugyanabban a családi kriptában nyugosznak békében, — de csak a testük!

(A Linz-i Levélből)

azokat, akik ilyen szerepvállalásra hajlandók. Arról sokat hallani, hogy mit kap, mihez jut, milyen új lehetőségekkel gazdagszik az egyház, arról annál kevesebbet, hogy mindezért mit követelnek tőle.

A Kádár rendszer félreérthetetlenül követeli a magyar katolikus egyháztól, hogy a politikai közéletbe történő bekapcsolódásra szervezze és mozgósítsa híveit és ebben az egyházi vezetők járjanak elől jó példával.

Kikényszeríti tőlük, hogy a világ „elnyomott népeivel“ történő szolidaritás vállalásában ők is fennhangon hallassák szavukat. A párt azt is igényli az egyháztól, hogy a kommunista világ sajátosan értelmezett békeharcaiban magukkal a kommunistákkal és az őket támogató erőkkel együtt az élvonalban meneteljenek. A párt megköveteli és meg is kapja az egyháztól és vezetőinek jelentős részétől, hogy „szocialista hazafiságra, a szocialista rendszer melletti bátor kiállásra és a haza fegyveres úton történő megvédésére“ készítsék fel híveiket, erősítsék bennük ezt az érzést és a felnövekvő fiatalságot erre neveljék.

A kommunista magyar parlament padsoraiban ott ülnek az egyházak vezetői, a Hazafias Népfrent tanácskozásain ott foglalnak helyet — a főhelyeken — élén Lékai László magyar bíborossal. Aláírásaik ott szerepelnek az Országos Béke-tanács kiáltványain, a Nicaraguával, Kubával, Etiopiával, Angolával és hozzájuk hasonlókkal szolidáris Magyar Szolidaritási Bizottság felhívásain és tiltakozó táviratain. Toboroznak pásztorlevelekben, az oltár előtt, a szószékről a parlamenti- és tanácsválasztásokon minél teljesebb részvételre és a rendszer melletti voksolásra. Kiszerveknek szembenállókat, lelkiismereti okokból katonai szolgálatot megtagadókat. Számtalanszor „fogadatlanszakszervezeti prókátorokként“ tűnnek fel, amikor a munkáról, az értékek megtermeléséről, a termékszerkezet átalakításáról, az ország gazdasági mérlegének megjavításáról írnak és szónokolnak. A párt csúcsain születő határozatok a mindennapi életben — az egyházak egyes vezetőinek jóvoltából — a vallásos közösségekben, a fővárosban és az istenhátamögötti tanyavilágban így öltenek testet.

Milyen ellenszolgáltatásért? Ezek ezerszer is propagáltak és ismertek. De a személyes sem megvetendő! Az egyházi vezető felkerül a magyar közélet „felső tízezérek“ névsorára, neve, nemegyszer fényképe ott szerepel plakátokon, választása felhívásokon, nyilatkozatait újságírók jegyzik, fotósok filmezik és esztétiként szembetalálja magát önmagával a televízió képernyőjén, ami tagadhatatlan jóérzéssel tölti el. A világ szeme ráirányul, amikor a Parlamentben, a Népfrentben beszél, az ország első embere, Kádár János odafordulva kitüntető figyelemmel kíséri minden szavát, amit még elégedett fejbőlintással is hitelesít. A kapunál állami gépkocsija várja, különleges kórház és üdülő jár neki, amely a „legnagyobbakkal egy szintre“ emeli, akikkel így együtt parolázhat, világpolitikai és hazai véleményalkotására „sorsdöntő elvtársak“ figyelnek. Az utcán ismeretlenek rámosolyognak, sőt meg is süvegelik, hallja, hogy a háta mögött összesúgva nevét említik, mások elébe vágnak, hogy újból szembenézhesenek vele. Fodrásza lesi, hogy szőbalegyedjen vele, amiről vasárnapi asztaltársaságában majd dicsekedhet. Leveleket kap ismeretlenektől, „nagy és fennkölt“ lesz postája és elbájolóan csinos asszonyok

teszik próbára önmegtartóztatását. Bevonnák bizottságokba és havi jövedelmén túl innen-onnan pénz, honorárium érkezik hozzá. Telefonhívásra kézbesítik útlevelet és a nagy nemzetközi repülőjáratok kontinensközi járatain már olyan otthonosan érzi magát, mintha mindez jogosan és magától értetődően járna neki. Eközben úgy tesz, mintha észre sem venné: Báb, pojáca, játékszer egy kommunista hatalom kezében, amely ugyan nem dróton, de selyemzsinóron rángatja. Titokban, lelke mélyén mindez ugyan zavarja, de a szószékről szárnyaló szavaival nemcsak híveit, de önmagát is igyekszik megnyugtatni.

Negyven esztendő bizonyosan túlzottan hosszú idő ahhoz, hogy az emberek gondolkodásmódja fokozatosan ne változzon; túlzottan hosszú idő ahhoz, hogy az egyházat fenntartó és magasra emelő erkölcsi, etikai értékek kopásnak ne induljanak. Az agyimosás, a fenyegetés, a terror, a vesztegetés, a fény és jólét, a megalázás, a kiszámíthatatlanság idegtépő tudata özönének nem mindenki képes ellentálni. Vannak, akik belefáradnak, elfásulnak, felejtik a régit és megalkudnak. Ebben a helyzetben a kommunista hatalmi rendszernek egyre könnyebb egyházakat kézbevenni, a defetizmusra hajlamosokat megnyerni, az emberi gyengeségekre játszani és azt kihasználni.

Ilyen alapokon nyugvó erkölcsi, anya-

gi, politikai és társadalmi „modus vivendi“ alakult ki a kommunista államhatalom és az egyházak között. Ez a „kényszerhelyzet“ mindennek ellenére senkit fel nem ment személyes felelőssége alól, sőt vádolja azt, aki ezzel elégedettnek tűnik. Az ember fel kell, hogy vonja szemöldökét az olyan kijelentéseken, hogy „inkább megfelelő az olyan rendszer, amely nem csak ígér, de tesz is az emberek boldogulásáért, mint az olyan, amit a java korban levő magyar hívők valaha megéltek, vagy az olyan nyugati társadalmi rendszer, amely kritikusan szemléli a magyar viszonyokat, miközben ott náluk az egyház befolyása és a hívők száma szüntelenül csökken“. Meg az olyan kijelentés, hogy „egy állam, legyen az bár kommunista berendezkedésű is, ha polgári jólétéért erőfeszítéseket tesz, joggal követelheti, hogy fegyverforgatásra képes polgárai a kötelező katonai szolgálat alól ne vonják ki magukat“.

*

Negyven esztendő a katolikus egyház életében nem különösen nagy idő. Mégis e negyven év tartalmi változásai az egyházon belül — de a hívők soraiban is — meglehetősen nagyok. A jelen nem olyan tragikus, mint volt a három évtizeddel ezelőtli. Múlt és jövő kilátásai sem fenyegetnek különösebb veszélyekkel. A nagy, poémikus, az aggasztó kérdés mégis az: Ez a viszonylag békés, zavar-talan, ez a Közép-Kelet-Európában szinte páratlanul tűnő „modus vivendi“, kit és mit szolgál?

T. F.

A gondolat hatalma

Gondolataink számosabbak, mint a fűszál. Gyakran még alváskor sem pihen agyunk, s álmodunk. A keleti meditáció egyik célja: éber állapotban nem gondolkodni. Az ima ismétlése is az egyéni gondoktól megszabadít, ezért oly hasznos pl. a rózsafüzért imádkozni. Sokáig nem érttem a bűnös gondolat miért bűn? A mise szövege: „sokszor és sokat vétkeztem, gondolattal, szóval és cselekedettel“, ősrégi tapasztalatot foglal szavakba. A bűnös cselekedetet a gondolat előzi meg.

A gondolatnak formáló hatása van. Ha arra tartósan gondolunk, hogy pl. rákban megbetegszünk, ez be is következhetik. Ha azonban arra gondolunk rendszeresen, hogy egészségesek vagyunk és maradunk, valóban megőrizhetjük egészségünket! A felfedező Kolumbus írta a hajónaplóban: „amikor hosszú felfedező útra indulok, tudom, hogy nem szabad megbetegednem! S ha mégis megbetegszem, minden akaratomat összeszedve, gondolataim az egészségemre összpontosítom, amíg a betegségem le nem győztem.“

A gondolkodásnak, gondolatnak arckifejezésünkre is hatása van. Gyakran mondjuk: „elsárgult az írigységtől“, vagy „A haragtól eltorzult az arca“, vagy „A gyűlöletből sötét a tekintete“ és így tovább. S ha több nemzedéken át ápolják a gyűlöletet, írigységet, kapzsiságot, akkor már az újszülött is magán viselheti a negatív gondolatok hatását arckifejezésén.

Ellenkezője is igaz: „a szeretettől megszépült az arca“. — Az evangélium megtanít helyesen gondolkodni, kevéssel is elégedettnek lenni, negatív gondolatokat: írigység, megvetés, gyűlölet, pénzvággy elkerülni. Megtanít gondolatainkat a szeretet, megelégedettség, félelem nélkülség, önzetlenség felé terelni.

Nem véletlen, hogy a Hegybeszédben az első boldogság: „boldogok a lelki szegények“ — ezt sokáig nem érttem,

ma már tudom, hogy ez a gondolatnélküli állapotot jelenti! Ahogy a tibeti halottaskönyv írja: ahol nincs gondolkodás, ott van a fény! Ez természetesen nem azt jelenti, hogy nem kell gondolkodnunk. Ez azt jelenti, hogy a gondolkodás központjának, az agynak is pihenésre van szüksége, s pihenés után jobban működik!

Különösen napjainkban nagy a szükség az idegrendszerünk pihentetésére. Ezért fontos lehetőleg naponta a rendszeres ima és meditáció. Az evangélium a sokezer éves tapasztalat alapján megismert „Örök törvény“ erkölcsi foglalatata. Megtanít helyesen gondolkodni, s így helyesen élni.

Vigh Lajos, Asunción, Paraguay

Németnyelvű könyv Nyugat-Pannóniáról

Kismartonban (Eisenstadt) Rudolf Roetzel kiadónál német nyelven jelent meg „Romanische Sakralbauten“ — „Románkori Szakrális Építmények Nyugat-pannóniában“ címmel egy vegyes szerzőktől, — magyar-, osztrák- és szlovén — származó kultúrtörténeti mű, gazdag illusztrációkkal.

Nyugatpannóniát, a mai Burgenland, a Muravidék és Nyugat-Magyarország egészen a Balatonig képezi — Az új mű 406 románkori templomról ad pontos leírást, amelyek közül már csak 167 van meg, vagy romállapotban, vagy egy-egy falrészletben és csak nagyon kevés, teljes épységben. — A szerzők, Dr. Valter Ilona, Dr. Friedrich Berg, Dr. Marian Zadnikar: magyar, osztrák és szlovén. — A mű mély pillantást enged be az Árpád-kor előtti, de főleg az Árpád-kori kultúrába, amelynek többszáz temploma és faluja a tatárdúlás, török háborúk következtében teljesen elpusztult. — Hézagpótló történelmi munka, elsősorban magyar szempontból.

Hitvallás a II. Vaticanum mellett

A világ püspökeinek rendkívüli szinódusa 20 évvel a II. Vatikáni Zsinat után 1985. december 8-ával véget ért.

A 165 püspök tanácskozásai, amelyek Krisztuskirály vasárnapján kezdődtek, két hétig tartottak.

Ennek a tanácskozásnak az volt a főcélja, hogy megállapítsa, hol tart az Egyház, az „Isten népe“ húsz év után. Az egész egyházi életéről volt szó, amely magában foglalja a hit tartalmát, a liturgiát és az egyház befolyását a magánéletre, a családi és a társadalom életére. — Az összes szinodális atyák megegyeztek abban, hogy a szellemét, célkitűzéseit illetően a II. Vatikáni Zsinat nagyszerű dolog volt, talán túlságosan is nagyszerű ahhoz, hogy célkitűzéseit ilyen rövid idő alatt valóra váltathatta volna. XXIII. János pápának a nagyszerű elgondolását, az „Aggiornamento“-t — azt, hogy az egyháznak utól kell érnie saját magát ebben a tovarohanó világban, mint Magistra Gentium, újra a világ mesterévé kell válnia, nem sikerült ilyen rövid idő alatt egészen megvalósítani.

Voltak, akik sokalták az „ablaknyitást a világ felé“. Voltak megint, akik keveselték a reformokat: több kollegialitást követeltek a püspökök testülete felé. Az amerikaiak pedig több jogot követeltek az Egyházban a nő részére: Fölül kell vizsgálni a születésszabályozást, meg kell engedni azoknak, akik második házasságban élnek, mert saját hibájukon kívül szükséges volt a válás, hogy legalább a szentségek vételéhez járulhassanak. A német püspökök az istentiszteleteken és a Szentségek kiszolgáltatásánál elharapódzott laxizmust osztorozták, kiemelve az istentisztelet misztérium-jellegét. A színesbőrűek, különösen az afrikaiak, az inkulturáció (alkalmazkodás a népi kultúrához és szokásokhoz) szükségességét emlegették. A dél-amerikaiak az egyház megváltást közvetítő küldetését túlságosan evilági szempontból fogták föl: „Krisztus a szegények megváltója“.

A Szentatyá nap mint nap türelmesen végighallgatta a vitákat. Közben megjelent a jezsuiták lapjában, a Civiltá Cattolica-ban, egy hosszú cikk — a szerző neve nélkül —, amely a pápai tévedhetetlenséggel foglalkozik és világosan leszögezi az első Vaticanum megállapításait, mely szerint, a pápa akkor tévedhetetlen, amikor egy hitigazságot az egész egyház nevében, mint az egész egyház feje, ünnepélyesen, mint tévedhetetlent állapít meg. A cikk szembeáll azokkal, akik a pápából egy abszolút egyházi és szellemi egyeduralkodót akarnak csinálni. Ugyancsak feltűnést okozott a Szentatyának azon megállapítása, hogy az ökuménikus mozgalomban további növekedésre van szükség az egyházban.

Az egyház nem egy óriási organizáció, jóllehet legnagyobb a világon, hanem szellemi közösség, amely Isten ki nyilatkoztatásának részese. Ennyiben tehát „misztérium“. A nehézség ott van, hogy mindemellett egy apparátus, ha-

talmi struktúra is, amely „kezeli“ a ki nyilatkoztatott tant. Ezt a belső feszültséget az Egyházban a berlini Meissner kardinális így jellemezte: „Az egyházi apparátus elfedi a misztériumot... azért vándorol el annyi fiatal ember az Egyházból“.

Ilyen elűzmények után a világ püspökeinek a tanácskozása mégis egységes hitvallással ért véget. Ezt egy ünnepélyes üzenettel a világ keresztényeihez fejezték ki szombaton, december 7-én. Ezt a zárónyilatkozatot majdnem egyhangúlag az összes püspökök helyeselték.

II. János Pál pápa ebből az üzenetből a világhoz a következőket emelte ki:

Négyszáz év után adjon ki az egyház egy általános katekizmust, amely összefogja az egész katolikus tant, mint zsinórmértéket a helyi egyházak katekizmusai részére. Majd hangsúlyozta, hogy az egyház húsz évvel a Zsinat után nem szándékozik önmagába bezárkózni, hanem fölszólította a püspököket, hogy azt a nagy erőt, ami a II. Vaticanumban rejlik, vigyék végre át a helyi egyházakba.

Ezzel kapcsolatban az ebédnél egyik szomszédjának tréfásan megjegyezte, hogy ez a szinódus már csak azért is rendkívüli szinódus volt, mert családtagok mindazok, „akik ettől a szinódustól a II. Vaticanum elítélését várták“.

A szinodusi atyák üzenetükben a világ keresztényei felé egyértelműleg valómást tettek a zsinat szelleme és határozatai mellett. Kijelentették: „A zsinathoz való hűségünkben lássuk meg benne egy a Szentlélektől megnyitott életforrást a jelen és a jövő számára“.

Rámutattak természetesen a tévedésekre, a tévmagyarázatokra és hiányokra is, amelyek a zsinat után emberi gyöngeség és bűn következtében keletkeztek és az Isten népében fájdalmat okoztak. — Mégsem szabad azonban emellett tétlenül maradnunk, hanem engedjük át magunkat annak a bizalomnak, hogy az egyház ebben a zsinatban fényt és erőt kapott. — Hogy a Zsinatban kitűzött célt, az egyház megújítását, teljesen elérjük, ahhoz a Szinódus atyáinak a véleménye szerint az egyháznak megint erősebben kell a hívők öntudatában, mint az Isteni Szeretet misztériumának élnie.

Az egyház mint misztérium volt a pápai beszéd főtémája a Szepőlötlen Fogantatás miséjében, amellyel a Szinódus véget ért.

II. János Pál pápa beszédét ezekkel a szavakkal zárta: „A 2. ezredév vége felé az egyháznak az a legfőbb vágya, hogy a ma világának az Egyháza legyen. Minden erejéből az az óhaja, hogy minden szolgálatával azt érje el, hogy a földön az emberi élet egyre emberhez méltóbb legyen. Minden esetre az Egyház ugyanakkor — talán erősebben, mint valaha — tudatában van annak, hogy ezt a misztériumot csak olyan mértékben tudja valóra váltani, amilyenben ő Krisztusban nyugszik, akiben ő titka az Istennel való bensőséges egységnek.“

Tekintettel a világ mai helyzetére, a szinodusi atyák üzenetükben az emberiség jelenlegi kríziséről, sőt „drámájáról“ szóltak. — Hiszen a zsinatot annak idején XXIII. János pápa éppen azért hívta egybe, hogy az egyház megújuljon, hogy lehetővé váljék a megváltás meghirdetése a megváltozott világban is.

H. F.

PROF. BALOGH ADÁM:

Egyház és demokrácia

Jézus Krisztus ígérete alapján hisszük, hogy Isten az Ő egyházát a földi keresztúton át biztosan elvezeti az örök üdvösségre. Ennek megfelelően vezeti az Ő földi helyettese, a Szentlélek segítségével, egyetértésben az összes püspökökkel, tévedés nélkül biztosan Scylla és Charibdis zátonyain keresztül az igaz hitben.

A 2. vatikáni zsinattal kezdődött meg a hit tartalmát illetően az egyháztörténelemnek egy új fázisa, egyesek szerint gátszakadása, mások szerint pedig a változás még nem volt elég radikális és alapos...

Az egyház jelenleg valóban nehéz helyzetben van. A gyakran talán felnöttevé vált ember mindent egyoldalúan, racionálisan szemlél s így a hit misztikumával nem tud mit kezdeni. A „cogito, ergo sum“ elv mint egzisztenciális bizonyíték átváltozott ilyenképpen: „Protestálok, mindent kétségbevonok és ez a bizonyítéka az én emberi értelmnek létezésemnek. — Mert mit nem vonunk kétségbe máma és egyoldalú megokolással, mint „el-nem-hihető“ elutasítunk. Így mindenekelőtt magát az Egyházat mint intézményt, az egyházi tanítóhivatalt, a Szűz Mária dogmákat, a bűnfogalmat, a tisztítóüzet, a fülgyónást, hogy csak egy párat említsünk. A cölibátust, az asszony kliséképét, a rózsafüzért, az Oltáriszentséget, stb. állandóan kritizálják.

Még a Szentatyá személye sem kivétel. Az „Echo der Liebe“ idei első száma nem ok nélkül emeli fel a hangját: „Résen legyetek mindenekelőtt azokkal szemben, akik II. János Pál pápáról megvetően nyilatkoznak, Őt lebecsülik, vagy pedig agyonhallgatják!“ — Az egyház szociális etikáját különösen keményen támadják, gúnyolják, vagy gyökeresen elvetik. (Itt nagyon helyén volna már az egyértelmű és világos szó mindazoktól, akik a kérdésben illetékesek: szülők, tanítók, papok, stb.)

A zsinat utáni fejlődés jószándékú fogalmakat hozott, mint pl. népegyház, általános papság — amelyek azonban sok tekintetben bumerángxént hatottak — „Wir alle sind die Kirche“ — „Mi mindannyian vagyunk az egyház“ — lett a jelszó, amelyben — téves magyarázattal — mindannyian egy és ugyanazon joggal rendelkezünk. Az ember ugyanis megszokta, hogy emberi képletekben gondolkozzék és manapság a demokrácia nemcsak mint társadalmi szisztéma, hanem mint gondolkodási modell is „divatos“... A gyakorlatban azonban ez alapvető hiba és forrása minden félreértésnek és bajnak. Az egyház nem demokrácia, azaz csak nagyon körülhatárolt módon alkalmas arra, hogy egy ilyen gondolkodási képlettel mint „demokrácia“, fogjuk fel. Krisztus ugyanis az egyházát hierarchikus alapon építette fel. Így pl. Péter, az apostolok és az utódaik is, mindig tekintélyt jelentettek. És az a kérdés, mit kell hinni?, — sohse volt az egyházban „demokratikus szavazások“ eredménye.

A mai pluralisztikus világunkban, amelyben a mi demokratikus életünket többségképzéssel, a nép kívánságait pedig szavazással szabályozzák, a mai ember ugyanígy szeretné a „népegyházban“ az elfogadható és a többé el nem fogadható igazság mellett az embereket leszavaztatni. Leszavaztatni arról, hogy mit lehet, vagy mit akarunk még elhinni és mit nem. És ezekben az esetekben természetesen azok a lehangol-

sabb szónívői az önrendelkezési jognak, akik ugyan keresztlevélileg az egyházhoz tartoznak, azonkívül az egyházhoz kifejezetten semmi közük sincs; a legtöbbször az egyháztól távortartják magukat, az egyházat elvetik, támadják, vagy legjobb esetben semmibe se veszik. A hit tartalmának (Depositum fidei) szétszedésénél azonban mindnyájan jelen, „ott akarnak lenni“. ... Ezek számára az egyház öt parancsa már régóta „csak emberi mű“ és „nem kötelező“. Ezek legszívesebben a dogmák fölött és a Tízparancsolat érvényessége fölött is leszavaznának és magától értetődik, hogy a pápai enciklikák és tanítások kötelező volta fölött is. — Ilyen messze az „egyházi demokráciának“ nem lehet és nem szabad mennie!

Krisztus ezt az egyházat azzal a feladattal alapította, hogy tanítsa az igazságot, segítse az embert, esetleges hitkétegyeiben az igazságot megmagyarázza. Krisztus helyettese, a püspökök és papok kötelessége még ma is, hogy vezessenek...

E sorok szerzőjének mondta az egyik szibériai koncentrációs táborban, még a sztálini időkben egy a vitatkozások hevében sarokba szorított politikai tiszt a következőket: „A mi legnagyobb ellenségünk a pápa és a római katolikus egyház a maga egységes ideológiájával és a jól kiképzett, szabad, mert nőtlen (cölibátusra kötelezett) papjaival. Ők az élgárdája a katolikus tannak éppen úgy, mint a mi pártideológusaink a kommunista tannak.“

A mi papjaink és püspökeink kell hogy a jövőben is „valakik“ legyenek és vezessenek, mégpedig hűségben és egységben a Szentatyával. A mai kritikus időkben, amikor egyesek valami merev semper idem állásponton maradnak, mások pedig mindig valami kérdéses új reformáció felé eveznek, szükségünk van sokkal inkább mint valaha, a „Roma locuta“ (Róma beszélt) záró szentenciára.

A JEZSUITA REND ISKOLÁI

A Szentatyá november 9-én fogadta a jezsuita egyetemek rektorait, akik ezekben a napokban a Róma melletti Grotta Ferrata-ban megbeszélést tartottak. — Szerte a világban 2.000 jezsuita oktatási intézmény működik. A tanulók száma 1,5 millió. Összesen van 116 egyetem és felsőfokú intézmény és még 26 egyetemi, teológiai és filozófiai fakultás. A nevelésben és oktatásban 31 országban 4.500 jezsuita dolgozik, 45.000 világgal.

Erdélyi népének

*Paradicsom közepibe
Arany szőnyeg leterítve,
Azon vagyon rengő bölcső,
Abba fekszik az Úr Jézus.*

*Jobb kezibe aranyalma,
Balkezibe aranyvessző,
Magsuhintja, megzúgatja:
Zúg az erdő, cseng a mező.*

*Zúg az erdő, cseng a mező,
A madarak füttyörögnek,
Az angyalok énekelnek,
A magyarok ünnepelnek.*

*Nem láttam én szebb gyümölcsfát
Mint a Jézus keresztfáját,
Mert az vérrel virágozik.
Szentlélekkel gyümölcsözik.*

Ismét kapható! Rendelje meg!

**Hermann Egyed:
A KATOLIKUS EGYHÁZ
TÖRTÉNETE 1914-IG**

Az egyetlen modern magyar egyháztörténeti mű második, javított kiadása. Nélkülözhetetlen kézikönyv. Csak fűzve kapható.

**582 oldal. Ára DM 32,— + portó.
Megrendelhető az ár egyidejű beküldésével az Életünk kiadóhivatalánál.**

KÖZI HORVÁTH JÓZSEF:

Erdély egyesülése az anyaországgal

I.

1526 augusztus 29-én a töröktől elszenvedett súlyos vereséget, amelynek a fiatal király, II. Lajos is áldozatul esett, betetőzte a kettős királyválasztás, mert az országnak a nagy nemzeti szerencsétlenség után megmaradt erőit megosztotta és egymással szembeállította. Az évek során át tartó testvérharcban a vesztőfélben lévő Zápolyai János II. Szulejmán török szultántól kért és kapott segítséget. Az ozmán birodalom mindenható ura csak azzal a feltétellel volt hajlandó a Ferdinánd elleni támadást beszüntetni, ha belenyugszik Magyarországnak két királyságra való osztásába.

A mindkét király által cserbenhagyott magyar rendeket a szultánnak ez a durva beavatkozása Magyarország belügyeibe indította arra, hogy lépéseket tegyenek a kettős királyság megszüntetésére. Hosszas tárgyalások eredményeként sikerült is elérniük, hogy a nőtelen János király halála után országrésze Ferdinánd királyra száll, ha pedig megnősül és fiúgyermek születik, az nem örökli a királyságot, hanem megfelelő jövedelemmel megkapja a szepesi hercegi címet és Habsburg Ferdinánd király leányának a kezét.

Az 1538-ban megkötött és váradi békének nevezett egyezség utáni évben Zápolyai János feleségül vette Izabella lengyel királylányt, akitől fia született.

A János Zsigmond névre keresztelt gyerek világra jött felborította a váradi békét. Az akkor már halálos beteg János király semmisnek nyilvánította a meg egyezséget és esküvel fogadtatta meg bizalmas hívével, Martinuzzi — Fráter — György pálosrendi szerzetessel, hogy a török szultán segítségével minden lehető el fog követni fia trónigényének érvényesítése érdekében. Ugyanakkor Ferdinánd sereget küldött Buda alá, hogy a váradi béke értelmében birtokba vegye az ország fővárosát.

Fráter György — esküjéhez híven sikeresen védte a várat. A szultán nem késett a megígért támogatással. Harcra nem került sor, mert Ferdinánd serege a török érkezésének a hírére elvonult. Fráter György fellélegzett. Öröme azonban korainak bizonyult, mert azt, amit Ferdinánd nem tudott elérni fegyverrel, Buda elfoglalását, II. Szulejmán elérte egy gyalázatos csel-fogással.

Buda 1541 augusztus 29-én, a mohácsi vereség 15. évfordulóján jutott török kézre. Elfoglalása a következőképpen történt: A szultán, II. Szulejmán, beüzent a várba az özvegy királynénak, hogy szeretné megismerni kis védencét, János Zsigmondot. Izabella gyanútlanul eleget tett a hatalmas pártfogó óhajának, János király árváját fényes magyar úri kíséret vitte le a vár alá a szultán sátrába. A szultán igen szívesen fogadta a gyereket és gazdagon megvendégelte a kíséretét. Mialatt azonban a magyar urak a török vendégszeretetét élvezték, a nyitott kapukon át — mint barátságos turisták — a janicsárok besétáltak a várba és egy kardesapás nélkül elfoglalták az ország fővárosát.

Buda eleste után Fráter György a szultán utasítására a királynéval és János Zsigmonddal Erdélybe

költözött. II. Szulejmán családsága azonban egyszerűsmindenkorra kiábrándította a törökbarátságából. Nyilvánosan ugyan továbbra is hirdette a török védőhatalommal való jóviszony fenntartásának a szükségességét, titokban azonban megígérte Ferdinánd királynak, hogy a váradi béke megegyezése értelmében át fogja neki adni a János Zsigmond birtokában lévő területeket. Egyelőre azonban nem látta a helyzetet erre alkalmasnak, mert Ferdinánd nem rendelkezett a két országrész egyesítéséhez és megtartásához szükséges haderővel. Az anyaországgal való egyesülésre alkalmas időpont elérékéig eltelt éveket arra használta, hogy — mint János Zsigmond gyámja, Erdélyt a török ingerlése nélkül — politikailag, gazdaságilag és katonailag egyaránt erőssé tegye. Ebben a törekvésben Ferdinánd király is támogatta. Kinevezte váradi püspökké, majd esztergomi érsekké és megtette Erdély, valamint a hozzácsatolt kelet-magyarországi megyék kormányzójává. A pápa azzal mutatta ki nagyrabecsülését, hogy a bíborosi méltósággal tüntette ki. Emberi nagyságát bizonyítja, hogy a hatalom és elismerés tetőfokán is egyszerűen és alázatosan Fráter Györgynek, György testvérnek nevezte magát.

A bíboros-kormányzó 1551-ben végre — hosszas tárgyalások után — hozzájárult egyesítési tervének a megvalósításához. Izabella királyné a maga és kiskorú fia nevében aláírta a szerződést, amelyben az egész keleti országrészt átengedte Ferdinándnak és örökösének. Ellenszolgáltatásul a megállapodás a királynénak 140.000 aranyforintot ígért, János Zsigmondnak pedig a 25.000 aranyforint évi jövedelmet jelentő oppelni hercegséget ajánlotta fel. Az özvegy királyné fiával együtt Kassára költözött.

Ferdinánd királynak Castaldo örgróf partnerségsága alatt álló csapati bevonultak Erdélybe és Fráter György seregével egyesülve a töröktől visszafoglalták Lippát. Fráter György a magát megadó Ulemán basa és helyőrsége számára — a haditanács ellenkező döntésével nem törődve — szabad elvonulást engedélyezett. Ez a döntés annyira felbőszítette az ellenséggel való összejátszást gyanító Castaldót, hogy Fráter Györgyöt 1551 december 17-ének éjjelén az alvinci kastélyban meggyilkoltatta. I. Ferdinánd emlékéhez mindmáig sötét foltként tapad az a nem valószínűtlen vád, hogy Fráter Györgynek az életéből és a közéletből erőszakkal történt eltávolítása az ő előzetes tudtával és beleegyezésével történt. Történetíróink egyhangúan osztják Miskolczi Gyula véleményét, amely szerint „Nemcsak igazságtalan, hanem egyben örült tett is volt eltenni láb alól a kor egyetlen nagy államférfiát, akiben elég képesség lett volna az ország kiragadására a fenyegető veszélyek torkából“.

A lakosság által rémuralma miatt gyűlölt Castaldo nem tudta megtartani Erdélyt Ferdinánd király számára. A kétoldalról fenyegető török támadás elől 1556-ban kénytelen volt kivonulni az országból. Távoztása után az özvegy királyné, Izabella, fiával, János Zsigmonddal visszatért Erdélybe. Visszatérésük János király törökbarát politikájának a felújítását jelentette. Izabella már a következő évben meghalt.

János Zsigmond 15 évig uralkodott. Uralkodásának azonban kevés hasznát látta az ország. Ingotag jellem volt, aki hitvallását is többször változtatta. Katolikusból evangélikussá, evangélikusból reformátussá, reformátusból unitáriussá lett. Legfőbb vágya és célja volt, hogy a maga területén Magyarország uralkodóival egyenlő rangú király lehessen. Ennek elérése érdekében esztendőnkön át harcolt és tárgyalt — siker nélkül — Habsburg Ferdinánddal és Miksával. Végül is 1571-ben megkötötte Miksával a speyeri békét, amelyben elismerte, hogy Erdély és az erdélyi kormányzat alatt álló kelet-magyarországi megyék területe jogilag Magyarországhoz tartoznak és a magyar király felettese az erdélyi fejedelemnek. Miksa viszont kötelezte magát erdélyi viszonylatban a Zápolyai-család fiági örökösödési jogának a tiszteletben tartására. Az egyezmény megkötése után két hónapra a még nőtelen János Zsigmond meghalt.

Utódjául az országgyűlés Várad főkapitányát, a katolikus Báthory Istvánt választotta meg. Személye ellen se Bécs, se Isztambul nem emelt kifogást. A választáson alulmaradt ellenfél, Békés Gáspár pártjának a hódolatát fegyverrel kellett kikényszerítenie. Ezen a kezdeti nehézségen kívül azonban Erdélyben nem volt különösebb problémája. Uralkodása alatt békésen fejlődhetett az ország. A katolikusok János Zsigmond alatt elszenvedett sérelmeit is orvosolta. Így — többek között — a kiüldözött jezsuitákat is visszahívta. A feddhetetlen életű ember, a jó államfő és a széleslátókörű politikus híre-neve a határokon túlra is eljutott. 1575-ben a lengyelek is királyukká választották. A választást nem is bánták meg. Még ma is a legnagyobb uralkodók egyikének tartják, aki a Rettenetes Iván orosz cár fölött aratott győzelmeivel biztosította Lengyelország határait. Az orosz veszedelem elhárítása után a jezsuita Possevino pápai delegátussal közösen terveket dolgozott ki a töröknek Magyarországból és általában Európából való kiűzésére. Tervei kivételére azonban nem kerülhetett sor, mert nagy magyar szíve 1586. december 13-án, négyszáz évvel ezelőtt, megszűnt dobogni.

Az örökös nélkül távozott nagy fejedelem és király halála után még évtizedeken át az ő rokonságából származó fejedelmek ültek Erdély trónján. Az általa felállított erkölcsi és államférfiúi mértéket azonban egyikük sem ütötte meg. A legrosszabb emlékek a fiatal, nagyratörő, de a testi és a szellemi dekadencia minden átkával megvert Báthory Zsigmond nevéhez fűződnek. Határozatlanságának és kapkodásának beszédes bizonyítéka, hogy tizenöt éves fejedelemsége alatt négyszer mondott le és tért ismét vissza. Végleges lemondása után, 1602 júliusában átengedte Erdélyt Rudolf császár-királynak. Rudolf az olasz származású zsoldosvezért, Basta tábornokot küldte Erdélybe, aki rémuralmával rossz szolgálatot tett az egyesülés ügyének. A Basta elleni lázadás élére a kálvinista Boeckai István állott, aki a császár-király csapatait kiszorította az országból és hívei kívánságának engedve elfoglalta a fejedelmi trónt. További, magyarországi területen folytatott győzelmes harcai után a magyar országgyűlés „felséges magyarországi fejedelemmé“ választotta, a szultán pedig Magyarország hűbéri koronáját ajánlotta fel neki. Egyiket sem fogadta el. A török segítséget azonban egyelőre még szükségesnek tartotta.

(Folytatása következik)

ÁRPÁDHÁZI URALKODÓK JELVÉNYEI ÉS EREKLYÉI

Az Árpádkor kincsei októbertől az év végéig voltak láthatók a Nemzeti Múzeumban rendezett kiállításon.

A tárgyakat és emlékeket a veszprémi Bakony múzeum, az Esztergomi Főszékesegyházi kincstár, a Fehérvári Múzeum, az Országos Levéltár, a Tihanyi Apátság, a Fehérvári Püspökség és a Szent István bazilika bocsátották a Nemzeti Múzeum rendelkezésére. Lékai László esztergomi érsek Szent István kézfeje-ereklyéjét a Szent Jobbot is kikölcsönözte a kiállítás tartamára.

A magyar történelem lelke szólalt meg ebből a magyar történelemben egyedülálló kiállításból. A Szentkoronától kezdve az Aranybullán át Szent László ereklyetartójáig a megbecsülhetetlen történelmi értékű ereklyék és emléktárgyak sokasága nézett itt szembe a magyar

emberrel: az Árpádházi Királyok történelmével.

ÚJ TEMPLOM

BUDAPEST MUNKÁSNEGYEDÉBEN

1938–1961-ig egy vendéglőhelyiségben miséztek a Vizafogó plébánián. 1962-től egy pincehelyiségben, míg most végre felépült az új templom, amely nemcsak a plébániát, de a fővárost is díszíti. Az új templomot november 16-án szentelte fel Lékai László bíboros prímás. Jelentős anyagi áldozattal járultak hozzá az új templom építéséhez a külföldi segélyszervek: Europäischer Hilfsfonds, amelynek képviselőjében Valentiny Géza prelátus, Josef Eberli, sachselni plébános — Svájc nemzeti nagy szentjének — Fiüeli Szent Miklósnak leszármazottja, is résztvettek.

Hazai figyelő

KÓDEXEK

A KÖZÉPKORI MAGYARORSZÁGON

Ezzel a címmel nyílt kiállítás november 12-én az Országos Széchényi Könyvtárban. Az Európai Kulturális Fórum számára megrendezett kiállítást Keresztúry Dezső nyitotta meg. Több mint 150 felbecsülhetetlen értékű kéziratos kötetet, a hazai kódexirodalom 1526 előtti darabjait láthatjuk együtt. — Utoljára 1882-ben volt ilyen nagyszabású bemutató Hazánkban. A kódexek jelentősebb része ma külföldön, a szomszédos országokban található.

KATOLIKUS PÉLDA

Teljesen önerőből restaurálta műemlékszámba menő templomát, építette újjá plébániáját Nemesapáti (Zala m.) község.

A plébánia kétmillió forintba, a templom restaurálása pedig 5 millióba került. A hívek pénzadományokon kívül rengeteg közmunkával segítették a négy éven át tartó munkát.

Ugyancsak önerőből építette újjá Zalaszentivancs a templomát, amelyet 1984. május 9-én tűz tett tönkre. Itt is a hívek több mint egy millió forintot adtak össze a fáradságos közmunka mellett. — A mai papszegény otthoni világban mindkét plébániának egy plébános gazdája van: Sömenek István, ezüstmisés pap.

175 ÉVE SZÜLETETT ERKEL FERENC

A „Himnusz“ és a „Bánk bán“ opera zeneszerzője, Gyulán, 1810-ben született. — Erkel Ferenc zenei hagyatékát Kodály így jellemezte: „Kevesen tudják és sohasem emlegetik, hogy már Erkel Ferenc megindult azon az úton, amelyen a zenét a nép felé, a népet a zene felé lehet közelebb vinni“.

„Valami újnak a kezdete“

Köpeczi Béla, magyar művelődési miniszter, az Európai Kultúrfórum záróbeszédének a végén ezt mondta: „A kulturális fórum valami újnak a kezdete az európai kulturális együttműködésben s reméljük, hogy ezt mindenki így fogja fel...“

A szentszéki delegáció vezetője Msgr. Jean Louis Tauran a budapesti Kulturális Fórumon pedig ezt megelőzően hat pontban foglalta össze az Apostoli Szent-szék állásfoglalását ebben az ügyben:

„A budapesti Kulturális Fórumon résztvevő Szentszéki Delegáció tehát felhívja e dokumentumokat elfogadó államok figyelmét arra a kötelezettségükre... hogy minden szükséges intézkedést megtesznek a vallásgyakorlás biztosítására. Ezzel kapcsolatban az alábbiakat kívánjuk leszögezni:

1. Fontos, hogy a vallásfelekezetek tagjai nyilvánosan érintkezzenek egymással, akár saját országukon belül, akár külföldi hittestvéreikkel. Ennek vonatkozni kell az egyes közösségek tagjaira és vezetőire egyaránt.

2. Mint minden embernek, a hívőknek is szükségük van arra, hogy fejlessék vallásos ismereteiket, és ezért biztosítani kell számukra a teológiai és vallásos művek tanulmányozásának lehetőségét. Ehhez szükség van arra, hogy a val-

lások intézmények és szervezetek megjelentethessék mindazon műveket, amelyek számukra fontosak; különösképpen vonatkozik ez a hittudományi főiskolákra.

3. Biztosítani kell a szülőknek azt a jogot, hogy lelkiismeretüket követve, népük vallási hagyományaival és kulturális értékeivel összhangban nevelhessék fel gyermekeiket.

4. A vallásos emberek szabadon használhassák a nemzeti és nemzetközi tömegkommunikációs eszközöket, hírek és vallásos jellegű kulturális programok vételére vagy továbbítására. Alapvető követelmény, hogy akadályoztatás nélkül hozzájuthassanak a vallásos újságokhoz, folyóiratokhoz, könyvekhez és hogy élhessenek természetes lehetőségeikkel saját kiadványaik megjelentetése terén.

5. A vallásos közösségek közötti tapasztalatcsere megköveteli a vallásos szakemberek és teológusok szabad találkozási lehetőségeit; ez azt jelenti, hogy a közösségek meghívhatják és fogadhassanak tudósokat más országokból, és hogy szakembereik résztvehessenek külföldi találkozókon. Ezért biztosítani kell számukra az utazáshoz való jogot.

6. Végül, az istentisztelet célját szolgáló egyházi épületek restaurálása során mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy különleges céljuk megőrződjék: Egy templomnak — művészeti értékei megőrzése mellett — mindig meg kell maradnia istentiszteleti helynek, amely a hit megélésének színhelye. Ugyanez vonatkozik azokra a kolostorokra is, ahol egyházi elöljárók által jóváhagyott szabályzat szerint közösségi életet élnek.“

*

Ezek a szavak — a magyar művelődési miniszter szavait is beleértve — 1985 november 26-án hangzottak el Budapesten, nyilvánosan, nemzetközi résztvevők, nyugatiak és keletiek előtt, — de ami a legfontosabb: nemcsak elhangzottak, hanem az „Új Ember“ hasábjain, vezető helyen, közölve is lettek. — „Valami újnak a kezdete“ — hangsúlyozta a művelődési miniszter...

Valóban valami újnak a kezdete? Vagy ez is csak taktika, porhintés a nagyvilág szemébe? Hogy úgy higgye azt el, hogy Magyarországon vallási téren minden rendben van, vagy legalábbis minden rendbe jön.

A két nagy ember, Reagan és Gorbacsov, ugyancsak novemberben történt találkozását is úgy fogta fel — ők maguk is táplálták ezt a látszatot — hogy valami új kezdődik a történelemben.

Sajnos, az elmúlt negyven év alatt mi, akik az emigrációból feszülten figyelünk minden hangot és minden írást, ami a Vasfüggöny lülső oldaláról jön, megszoktuk azt, hogy a szavaknak a politikában igen nagy játszótér van. Sokszor csak arra szolgálnak, hogy eltereljék a figyelmet a valóságról, hogy megtéveszsenek.

A világ ma nem szabad. A népek, a nemzetek egy része nem szabad és mégis úgy kell élnie, beszélnie és külsőleg cselekednie, mintha szabad volna. — A szabadság, bármennyire egyértelmű fogalom, szintén manipulálható politikai rendszerek céljainak megfelelően. — Örödi kör ez, amiből kitörni csak akkor tudunk véglegesen és végérvényesen, ha nemcsak a póráz szakad meg, hanem a kéz is végleg eltűnik a népek életéből, amely fogva tartja őket.

És mégis valami új kezdődött, csak még nem látjuk a végét. De látjuk az irányt: a Szabadság felé!

H. F.

Két könyvről

TÖTTÖSY ERNŐ: T É B O L Y

Ez annak a regénynek a címe, amely a Nemzetőr kiadásában 1985-ben jelent meg a szerző fizikai és pszichikai megkínzásáról, hét hónapon át egy megtábolyodott államban, a Rákosi-Sztálini Magyarországon.

A szerző Szombathelyen született 1918-ban, középiskolái után jogot tanult a Pázmány Péter Tudományegyetemen. 1940-ben doktorált, tagja lett a budapesti Ügyvédi Kamarának. Majd az orosz front-ra került a 2. hadsereghez; résztvett annak tragikus visszavonulásában. 1948-tól kezdve keresztény meggyőződése és politikai magatartása miatt állandó zaklatásnak volt kitéve, ezért 1952. július 20-án menekülni próbált Nyugatra, de nem sikerült. Elfogták és a veszprémi hírhedt ÁVO-s börtönbe került.

Az első kihallgatáson a politikai tiszt megfenyegette: „Maga nekünk majd megmondja az igazságot! Sőt még többet!“ — A vád ellene az volt, hogy résztvett egy titkos szervezkedésben a fennálló rendszer ellen, amire akkor Magyarországon halálbüntetés járt.

Ez a fenyegetés súlyos következményekkel járt a vádlottra. Anélkül, hogy sejtette volna, új kínzómodszert alkalmaztak nála: az agyimosást, az ún. „igazmondás szérummal“. A kábítószer, amit orvosok csempésznek bele az ételébe és maguk őrizték ellen, az áldozatot örületszerű állapotba vitte: hallucinált, állandó látomások gyötörték. — A „Hang“, az ő öntudatalatti énjének a hangja, mit ő a valóságnak érzett, kényszerítette őt arra, hogy az igazságot mondja és hogy ezt a kimondott igazságot állandóan ismétlje. Öntudathasadás lép föl nála, amely szinte tébolyba viszi. Az állandó halálfélelem és a kínzások: kényszerzubbony, verések gumibottal, ökölrel, bakanccsal és az éhezés: — nem mert a végén sem az ételhez, sem az italhoz nyúlni — szörnyű víziókban végződtek. (A Vérszerződés, Árpád egyenes leszármazása)

CSASOV ELVTÁRS BÉKENOBELDÍJA ÉS A KATOLIKUS SAJTÓ

Jevgenij Csasov szovjet egészségügyi miniszter, orvos, Nobel-békedíja ez év december 10-e „fekete kedd“ marad az emberi jogok szempontjából. Rosszabb, mint az a „fekete péntek“ 1929-ben az amerikai börzén, amely a világgazdaságot rombadöntötte. — Viszont egy német katolikus lap, a „Christ in der Gegenwart“, Csasov béke-nobeldíjával kapcsolatban „a béke realizmusáról“ ír. — Teljesen egyetértünk a regensburgi püspökség lapjával. Ellenben cinizmus és arculcsapása volt a békének ez a békenobeldíj, egy Csasov számára. Kár ott, nagyon kár, a béke realizmusáról beszélni, ahol egy szovjet miniszterhelyettes, egy KGB ember, képviseli az elvakult Nyugat felé, a reális békét.

Viszont azt, hogy Jelena Bonner, Szacharov felesége végre Nyugaton kezelhető súlyos szembaját, az a szovjet rendszer részéről nem aktusa az embe-riességnek, hanem egy kikényszerített engedmény, amit beteg férje, Andrej Szacharov hónapokig tartó éhségstrájkjal kényszerített ki a szovjet rendszertől. A rendszer nem vehette magára a rizikót, hogy a súlyosan beteg békenobeldíjas Szacharov életét kockára tegye újabb éhségstrájkjal. — Emellett Moszkva hatalmas karja Jelena Bonnert Moszkvából is biztosan tartja a markában a rá kiszabott hallgatási paranccsal — írja az osnabrücker „Kichenbote“ nagyon helyesen.

(—)

zottjának vélte magát.) Kényszerképzetei támadtak. Neki, a politikai fogoly, kellett a cellájából az egész börtön, az egész világ felé kiordítani az igazságot az ÁVO-ról és a sztálini rendszerről.

Közben Veszprémből Budapestre egy ismeretlen helyre vitték, ahol még következetesebben alkalmazták rajta ezt a „kúrát“. Az a gondolat gyötörte állandóan, hogy végezni akarnak vele, agyonverik, vagy megmérgezik. Egy cellatársat adtak mellé; azonnal megérezte rajta az ellenséget, a besúgót, aki a rabtartóknak segít, akik az életére törnek.

Amikor 1953 közepén éhségstrájkba kezdett és teljesen legyöngült, akkor történt a nagy változás: a Gyűjtőfogház kis épületéből egy másik, emberibb cellába vitték, ahová a napfény is behatolhatott és ő újra éledni kezdett; megszűnt a „Hang“, amely eddig kényszerszerűen irányította. Csak később tudta meg, hogy ez akkor volt, amikor Sztálin meghalt. Ettől az időtől fogva a félelme is elmúlt, újra normálissá vált.

1954 januárjában állították rendes bírórság elé, amely 12 évi börtönbüntetésre ítélte. Csak két évet töltött le ebből, mert jött 1956. Az „Örület uralma“ megtört, a szerzőnk szabad lett és Nyugaton keresett menedéket.

H. F.

EMBERMALOM

Hajnal László Gábor könyvéről

Az 1981-ben emigrált szerzőnek a „Csak a reggelek borzalmasak...“ (1982) és „Ha a mosolyok elapadnak...“ (1984) című kötetei után ez már a 3., Nyugaton megjelent könyve. Akárcsak az előzőek, a mostani is magyarországi problémákkal foglalkozik, mintegy polemizálva a hazai sajtóban olvasható cikkekkel. Új könyvének címét adó írása, az „Embermalom“, egy máig sem tisztázott kérdésre próbál felelni: mi történt a második világháborús hadifogoly, és a deportált magyarokkal? — Hajnal László Gábor többi cikke is, a tőle megszokott szenvedélyes hangon, tárgyalja többek közt a hazai oktatáspolitikai visszasságait, a fiatal diplomások, főleg a szakértelmiség kilátástalan helyzetének okait, elmondja véleményét az otthoni „szegények és gazdagok vitá“-hoz, míg „A kegyetlen Dajka“ című tanulmányában ama elsomorító tömegjelenség okait kutatja: miért menekül mind több fiatal a kábítószeres ölelésébe?

A nem egészen öt nyomdátv terjedelmű könyvecske jó harmadát a „Hazátlanok“ című filmnovella teszi ki, amely az egzisztenciális létében megtámadott erdélyi magyarság helyzetét mutatja be egy sok százból fonódó drámai „filmsztori“ keretében.

Az „Embermalom“ valamennyi cikke az amerikai Katolikus Magyarok Vasárnapjában látott napvilágot. A könyv a szerző kiadása és már elfogyott!

Sz. J.

A Katolikus Magyar Egyetemi Mozgalom (KMEM) müncheni csoportja december 12-én, a Katolikus Misszió házában, az „Adveniat“ jegyében rendezett estjén — dr. Cserháti Ferenc bevezetője után — Szamosi József író, irodalomkritikus tartott előadást „Karácsony a magyar költészetben“ címmel. Előadásában a 16. és 17. századi magyar karácsonyi himnuszokra, az újabb időkből is kevésbé ismert karácsonyi versekre irányította a figyelmet. A kiválasztott verseket Stief Magda és Gönczöl János előadóművészek mutatták be.

Amaz Oesztendő
Amint elrepüle,
Emez Újesztendő
Ismét visszajöve.

Derengjen felettünk
Ez új év csillaga,
Csillagok csillaga,
Angyalok angyala!

Régi újévi köszöntő

AZ EGYETLEN HAZÁNKBAN MEGMARADT NŐI SZERZET

A Miasszonyunkról elnevezett Szegény Iskolanővérek magyarországi tartományfőnöknője, Szobonta Mária Jolántha nővér, a vatikáni rádióban nyilatkozott a rend tevékenységéről. — 1858-ban telepedtek le Magyarországon, Temesvárott. Itt volt az anyaház. Trianon után, 1923-ban Szegedre kellett az anyaháznak költöznie a noviciátussal együtt. Egyszerű, szegény családok gyermekeinek a nevelése volt a főcéljuk. Így hazánkban inkább a falvakban voltak zárdáik, csak két nagy tanintézetük volt: Szegeden és Debrecenben. — 1950-ben az Egyház és Állam közötti megállapodás alapján, a meghagyott három férfiszerzet mellett: piaristák, bencések és ferencesek, a Szegény Iskolanővérek két középiskolában oktathatják a katolikus leányifjúságot. — Debrecenben a régi Szvetics-intézetüket kapták vissza, Budapesten pedig a Knézics utcai rendházat és iskolát kapták meg, amely az Isteni Szeretet Leányaié volt. Mindkét helyen gimnáziumuk és internátusuk is van. Évenként 80 új növendéket vehetnek fel. A jelentkezők száma ennél sokkal több. Az érettségi után tanítványaik egyetemi felvételre jelentkezhetnek. Ha az első évben nem is veszik fel mind, de a második, vagy harmadik évben biztosan.

A rendi nővérek száma a két rendházban — a debreceniben és budapestiben — 90. Jelenleg nincs noviciusuk, de van öt jelöltjük a saját növendékeik közül. Ezek elvégzik az egyetemet is és azután kerülnek majd a noviciátusba.

Egy missziós pap élete

† P. KAUFMANN JÓZSEF SJ
1915. ápr. 25 – 1985. júl. 4

Hosszas és fájdalmas betegség (2 évig csontvelőrák) után visszaadta lelkét Teremtőjének.

A „Pepi” — ez volt a beceneve — Magyarországon, tősgyökeres katolikus földművescsaládból született. Öccse, Feri, világi pap lett; még mindig dolgozik otthon az Úr szőlőjében.

Pepi középiskoláit a pécsi Pius-ban végezte. Ötödikes gimnazista korában belépett a Jézus Társaságba, újoncnak a Zugligeti Manrézába. A noviciátus után Kalocsán fejezte be középiskoláit, aztán 1935–38-ig Budapesten tanult filozófiát. Utána a missziókba jelentkezett és 1938 őszén Kínában köt ki. Itt két éves kínai nyelviskolát végez Tamingban, a magyar missziós központban. Egyúttal ugyanott hittan- és angoltanár. Majd jött a négyéves teológia Shanghaiban, a nemzetközi Bellarmin Kollégiumban. 1944-ben szentelték pappá. Itt a világi kispapok gondját viselte, de mikor a helyzet Tamingban lehetetlenné vált, kispapjaival Pekingben telepedett le. Egy személyben lelkiatya, házgonnok, hittan-, latin- és angol tanárjuk volt. Mellette a fujeni katolikus egyetemen diplomát szerez keleti nyelvekből és irodalomból. 1954-ben kiúzták a jezsuitákat Kínából. P. Kaufmann a Fülöp-szigeteken telepszik le, Nagában, ahol a kínai egyházközség plébánosa. 1961–74-ig Cebuban az ifjúság és a jezsuita közösség lelki vezetője, majd az előljárója. Mikor hivatala 3 év után lejárt, mint hittanár folytatja munkáját ugyanabban az intézetben. 1977-től haláláig Manilában a Xavéri Szent Ferenc iskolában spirituális. De készen állt mindenféle lelkipásztori munkára: gyóntatásra, betegek látogatására, házasságok előkészítésére stb.

Közben kétszer hazalátogatott Magyarországra. — Első útján haldokló édesanyját kísérte el a legnehezebb útjára. — 1979-ben még egyszer letette ünnep-

lyes fogadalmát, most már mint negyedik probációs jezsuita. (Csak dióhéjban követtük egy jezsuita életállomásait a tanulástól a befejezésig. Milyen gazdag, sokirányú, nagy tudást és tapasztalatot igénylő élet volt ez! — Ezek voltak a nagy jezsuiták!)

Aztán jött az utolsó, a Nagy Kereszt, két éven át. — 1984 januárjában a zuhanyozóban összeesett gerincepedéssel. Kínos vizsgálatok után az 5. csigolyában nagy daganatot találtak: rosszindulatú. Csontvelőrák. Operálni kellett, nem is egyszer. Csak késleltették a halálos kórt, de gyógyulás nem volt. — És Kaufmann atya szorítókapcsokban és mankóval járva, az 1984-es iskolaévet még végigdolgozta, misézett, gyóntatott, rekollekciókat tartott, bérnálásra készítette elő az ifjúságot. Ez a bérnálás volt papi életének utolsó örömteli ünnepélyes ténye, 1984 novemberében.

1985 januárjában kórházba került, de mivel segíteni nem tudtak rajta, hazakivánczolt, hogy úgymond: „a családban” haljon meg. — Bátorsága a biztos halállal szemben, végtelen türelme a fájdalmas betegség elviselésében és végigderős beállítottága mindenkit megrendített, aki vele érintkezett. Világos perceiben állandóan egy rövid fohászmát ismételtgetett, „amit környezete is megtanult és mikor már beszélni nem tudott, a fülébe súgták, ő figyelemmel hallgatta és hallatára mindig megnyugodott: „Ó Uram! Fogj kézen! Vezess, állíts talpra, gyenge vagyok... kimerültem. A viharokban, a sötétségben, Te vezérelj. Légy világom, ó Uram! Kézzenfogva vezess haza!” — Ezzel az imával aludt el. — Testvérei, akik mellette voltak, nem is tudták, melyik pillanatban állt be a halál. — Adj Uram, örök nyugodalmat neki!

P. Maron SJ

Életképek Formózáról

Plébániám 2. emeletén van egy kis szoba. Tábláján ez áll: „Lucia Központ”. Egy hívőm tölti el délelőtti félnapját benne. — Kíváncsiságból és bizonyos felelősségérzetből érdeklődni kezdtem, mi is ez a Központ?

Most már tudom, és azt is, hogy szép munkát végeznek. Néhány évvel ezelőtt püspökünk alapította, mert szükségét látta. — A története a következő:

A régi Kínában a lánygyerekeknek otthon volt a helyük. Még az utcára is csak ritkán mehettek. A másnimmel nem érintkezhetek. Még leendő férjükkel is csak az esküvő napján találkoztak először. Iskolába se járhattak. A gazdagok természetesen fogadtak magántanítókat számukra.

A kínai forradalom után iskolák nyíltak a lányok számára is. De koedukációról még szó sem lehetett.

Mindennek véget vetett a japán-kínai háború. Fiúk-lányok együtt menekültek a japánok elől a hátszögbe. — Jelenleg az óvodától kezdve az egyetemig fiú-lányok együtt tanulnak. Az ipar fellendülésével a lányok százezrei rohantak gyárakba, kórházakba, irodákba. Ennek rossz gyümölcsei is megtermettek: sok lány teherbe esett.

A közmorál is nagyon lehanyaglott abban az arányban, ahogy emelkedett a jólét. Fiaitok együtt mentek kirándulni minden felügyelet nélkül. Vasárnapokon, szabadnapokon sokszor találkozik az

ember egy csomó motorbiciklis párral. Fiúk motorbiciklin, hátuk mögött egy-egy lány. Egy barátom mondta, hogy „kulcsváltással” döntik el, ki-kivel tölti el a délutánt, vagy estét. A fiúk a motorbicikli kulcsát egy rakásra dobják az asztalra, a lányok felcsipnek egy kulcsot és a kulcs gazdájával elvonulnak egy alsóbbrendű hotelbe, vagy az erdőbe...

Itt a probléma. Azelőtt a magzatelhajtást a törvény tiltotta. Sarlatánok végezték, ezért nagyon drága volt és életveszélyes.

Ilyen bajbakerült lányok jelentkezhetnek a Lucia Központba szüleikkel együtt. Ha beleegyeznek, hogy a jövő gyereket odaadják adoptálásra, akkor egy ilyen titkos házban lakhatnak katolikus asszonyok szerető gondozása mellett, míg el nem jön az idő a szülésre.

A Lucia Központ aztán elintézi legálisan, hogy a gyereket jó (rendszerint katolikus gyermektelen családok) örökbe fogadják.

A lányok, amíg a központban laknak, rendszeres hitoktatásban részesülnek. Vannak, akik végül kéri is a keresztiséget.

Rab Pál SJ

*Új Kelet, új Nap, nincs benne homály,
Mert az örök Fény benne a Király!
Új esztendőben, új szívekkel
Dicsérbessük Jézust énekekkel!*

(Régi egyházi ének új esztendőre)

A cserkészinduló védelmében

(Mivel fiatalabb cserkészek részéről meggondolatlan kritika érte először! — gyönyörű cserkészhimnuszunk első versszakát, közöljük egy öregcserkész erre vonatkozó tiszteletteljes megjegyzéseit):

Előttem Sík Sándor Cserkészindulójának szövege, meg a harmadik versszak rendszeresítését célzó javaslat és keresem, kutatom, hogy mi is lehet az a nagy kifogás az ellen a sokévtizedes hagyománnyal rendelkező első versszak ellen. „Cserkész föl a fejjel, a harsona zeng, álljunk csatasorba vidáman...“ Csatasoorbaa? — hallom máris az ellenetést. De hiszen mi békés keresztény emberek vagyunk kérem, nem akarunk háborút! Aztán: „Ránk vár a világ, ez a harc a miénk...“ — de ki akar itt harcolni? Hisz éppen arra várunk, hogy a nagyhatalmak végre-valahára szereljenek le és tartósítsák a békét. — No, álljunk csak meg egy pillanatra! Szükséges egy költői műben mindent szó-szerint érteni? Vagy talán nincs más harc, mint a háborúban, csatatereken folyó öldöklés? Nem harc-e az egész élet? „Lebenskampf“ — ahogy a német mondja. Először az iskolai jegyekért kell harcolni, aztán a mindennapi kenyérért (mindkettő csak keveseknek hull az ölbe), harcolni kell a család boldogulásáért, a gyerekek kiképzéséért, aztán talán (esetleg) jön egy kis szünet a nyugdíjas (vagy „nyögdíjas“) korban, utána jön a viaskodás a halállal (Todeskampf). Van hát harcból elég annak is, akit megkímél a jó Isten a fegyveres harctól, háborútól.

És nekünk magyar cserkészeknek, akik komolyan veszik Isten-Haza-Embertárs iránti kötelességüket, még egy csomó egyéb harcolni valója is akad ebben az Istentől elrugaskodott pogány világban. Harcolni kell az Isten országáért, a szellem fegyvereivel ellent kell állni úgy a keleti, mint a nyugati materialista istentelenségnek. Harcolni kell a kultúra és a felvilágosítás békés fegyvereivel a távoli Magyar Hazáért, akkor is, ha nem ott élünk, de az az apáinknak, a gyökereinknek, az ott élő testvéreinknek a hazája, hogyan hagyhatnánk cserben? A többszörösen elnyomott erdélyi testvéreinkért is harcolni kell... Soroljam tovább? Azt hiszem, van elég okunk arra, hogy csatasorba álljunk, hogy egymás kezét fogva harcoljunk, így többet érhetünk el, mintha mindegyikünk egyedül partizán-

SZABÓ CIRJÉK FERENCES ATYA INNSBRUCKBAN

Az Innsbrucki Magyarok Egyesülete november végén a „Haus der Begegnung“-ban történelmi témájú előadást rendezett a magyar őstörténetéről. Az előadást P. Cirjék, eisenstadti (Kismarton) ferences rendházfőnök tartotta.

P. Szabó Cirjéket, aki a Szolnok megyei Dévaványáról származik, 1950-ben a papi hivatás gyakorlatától Magyarországon eltiltották. 1956-ig az államosított hazai nehéziparban dolgozott.

A Szabadságharc Ausztriába sodorta. Azóta Kismartonban (Eisenstadt) az ot-tani ősrégi híres magyar ferenceskolostorból gondozza a lelkeket, köztük a menekült kevés magyart is. Mint a magyar múlt szerelmesét, a magyar ősmúlt felkutatása foglalkoztatja szabadonmaradt idejében. Ez ma már rendszeres tudományos értékű kutatómunka.

A szép előadást a lelkes innsbrucki közönség nagy tapssal honorálta. Tóth Béla, innsbrucki magyar lelkész, aki az előadást megtervezte, meleg köszönetet mondott.

Hóry L.

kodik a fél világ ellen. Úgy hiszem, ezért vagyunk cserkészek, ez különböztet meg minket a Külső-Óbudai-Természetbarátok-Egyesületétől. A mi természetjárásunknak, táborozásunknak van egy magasabb célja: a szellemi harc, amelynek fegyverei az izmos kar, vagyis a testi egészség és az égő szem, amely a lélek tisztaságát tükrözi.

A németeknek bizonyára megvolt az okuk arra, hogy a himnuszukat át-tették a Deutschlandlied első versszakáról a harmadikra. Ne bíráljunk, az ő dolguk, nehéz időket éltek akkor. De miért kell nekünk már megint idegeneket utánozni, hogy azt ne mondjam: majmolni. Hiszen a mi helyzetünk merőben más, nekünk nem kell „nácitlanítani“ sem a himnuszunkat, sem a cserkészindulónkat. Bár a Himnusz harmadik versszaka nagyon szép és gazdasági szempontból nagyon jelentős: „Értünk Kínáság mezein ért kalászt lengettél, Tokaj szőlővesszein nektárt csepegtettél...“ de azért maradjunk csak meg az első versszaknál, amelyhez még a kommunis-ták sem mertek hozzányúlani. És tart-suk meg ugyanúgy a Cserkészindulónak is az első versszakát, ezt a nagy hagyománnyal és gyönyörű mondanivalóval rendelkező költeményt, amelyet ugyanúgy énekelnek ma a Rio de la Plata mentén, a fillmorei erdőben és a kastli dombokon, mint egykor a Hárshegyen, Gödöllőn, Megyeren és... ne felejt-sük el, ma is éneklük például a gyöngyösi öregcserkészek nagy titokban a Mátrában, azzal a kis különbséggel, hogy a lányainkért megváltoztattunk benne egy szót, de csak az első:

„Cserkész föl a fejjel, a harsona zeng,
Álljunk csatasorba vidáman...“

Melczer Ali ö.c.s

A sok írások tengeréből egybe-szedni, értelmesen megválogatni, rendbe-hozni, helyesen kimondani a régi bölcses-tül ismert igazságokat: új munka és mi dolgunk.

Pázmány Péter

Olvasói levél

Egyszerű vajdasági vendégmunkás vagyok. Írásom még sehol sem jelent meg. Most sincs ilyen ambícióm. Csak azt akarom megírni, hogy tavaly tél óta rendszeresen járok istentiszteletre. A közvetlen ok talán az volt, hogy kezembe akadt Ady egyik verse Istenről.

A hozzám legközelebb eső német templomba, amely éppen Szent Erzsébetről van elnevezve, járok, amikor nincs magyar mise. Most november 21-én volt a templom patrocíniuma. A szentmise alatt átéltem érzelmeimet próbálom papírra vetni:

(Ajánlom szeretettel beteg, öreg édesanyámnak.)

*Sokszáz német között, idegenül,
Magyarként ülök a padban
Elgondolkozva, egymagamban.
Öreg papbácsi volt az atya,
Aki prédikált s mindjárt kezdetben
A szívem mélyére talált:
„Magyarországról jött hozzánk
Ez a csodálatos Szent
Magyar lányból lett Nagyasszony
Thüringiai Erzsébet...“*

*Az idő kereke megfordult velem
Árpádházi Szent Erzsébet emléke,
Szellem úszott a légben
És már nem ültem itt egyedül, árván,
Mellettem volt Ő és mosolygott rám
Mint az az áldott napsugár —
Az ablakon át...*

Takács Gábor

Az élet könyvéből

AUSZTRIA

Linz: Keresztelés: **Róland Johann**, Ilyés József és Auth Anna kisfiát október 27-én keresztelték a Neue Heimat-templomban.

BELGIUM

Brüsszel: Halálozás: **Mme. Dreisziger** (Wilrijk) testvérét gyászolja, († nov. 13.); — **Henri Stiphot** (87) † nov. 4-én. A Magyar Ház jótévedője; — **Csikszentmihályi Ilona** (37), okt. 23-án Borgerhout-ban hirtelen meghalt. Hétéves kislánya egyedül magára maradt; — **Köhler Istvánné** szül. **Nagy Olga** (87), † okt. 18-án. Nagy családja és Blanmont-ban élő János fia siratja édesanyját. (R. P. Köhler hosszú éveken át volt Elzász-Lotharingia lakója.); — **Baja Benedekné** szül. **Sopronyi Lydia** (72), a **Hungária Táncsoprot** nagyszerű és önzetlen vezetője, a **Magyar Ház** segítésére mindig kész művész-lélek, hirtelen elhunyt. Temetésén a szentmisét a lelkész **abbé Michiels**-el, a művészek lekészével végeztette. nov. 21-én. Nyugodjanak békében.

A szent **Kereszttségben** részesültek: **Zlatics Jonathan**, István és Frankar Jacqueline fia, Trooz-ban; — **Saint Amand Dénes**, Olivier és Dezső Katalin fia, Herstal-ban; — Gratulálunk! Növekedjenek erőben, egészségben!

Házasságot kötöttek: **Depever Frédéric** és **Jamoulié Marika**, Vottem-ben; — **Raffay Joëlle** és **Pili Franco**, szintén Vottemben. — Éljenek boldogan! Gratulálunk!

Elhunyt az Úrban: **Mondok Istvánné** szül. **Mano Erzsébet**, 66 é., Hamelbergben, dr. Horeczy Gézáé édesanyja. — Összinté részvétünk! Foglaljuk öt imáinkba!

Liège: Az 1985-ös év statisztikája: 22 születés, ebből 17 **Liège**-ben és 5 **Limburg**-ban. — 14 házasság, ebből 10 **Liège**-ben és 4 **Limburg**-ban. — 32 elhalálozás, ebből 21 **Liège**-ben és 11 **Limburg**-ban. — 16 fiatal bérmálkozott Pünkösöd napján.

FRANCIAORSZÁG

Esküvő: Ordódi és alsólieszkői **Ordódy Mariella** és **Comte de Bausset**, 1985. júl. 6-án házasságot kötöttek a **Canault**-i apátság templomában.

Halálozás: Ordódi és alsólieszkői **dr. Ordódy Béláné** szül. **Schiffer Erzsébet**, 1985. június 22-én, 84 éves korában, a Szentségekkel ellátva, Párizsban elhunyt. **Villecerf**-ben temették férje mellé, akit 1980. jún. 22-én szőlített magához az Úr. — Gyászolják gyermekei és unokái.

NÉMETORSZÁG

Mannheim: Halálozás: **Ferencz Árpád** Déváról (Erdély) jött, hogy gyógyulást keresen súlyos betegségére. Itt érte a halál 26 éves korában. Denzlingenben (Baden) temették el 1985. nov. 12-én abban a reményben, hogy teste bár idegen földben nyugszik, lelke Istenben olyan hazára talált, ahol nincs többé fájdalom, könny és gyász. — **Försönits Ferenc** szerettei látogatására jött Budapestről s itt érte őt az Úr hívó szava, 81. életében. Az isteni gondviselés megkímélte őt egy hosszú és fájdalmas haldoklástól és megengedte, hogy szeretteivel egyesülve maradjon élete utolsó percéig. — Beszentelése 1985. nov. 26-án volt Saarbrückenben. Hamvai hazai temetőben találunk majd ideiglenes nyughelyet; — **Balogh Kázmér** nyug. gyógyszerész, az „Életünk” hűségese olvasója, életének 72. évében, rövid, de súlyos betegség után az Örökkévalóságba költözött. — Temetése 1985. dec. 3-án volt Kaiserslauternben. — Nyugodjanak békében!

Stuttgart: Keresztelés: **Adriane Melitta**, Kocsis József és Matild szül. Dobos kisleánya, okt. 6-án Stuttgartban a keresztiség szentségében részesült.

OLASZORSZÁG

Keresztelő: **Róma:** május 25-én megkeresztelték Prof. Attilio Francesco és Fejér Zsuzsanna második gyermekét, **Lorenzót**. — Isten áldása legyen rajtuk!

Halálozás: **Firenze:** július 20-án, 63 éves korában meghalt **Jelloushez Neve**

Mária, Riboli Alfonz felesége; — **Prato** (Firenze): szept. 27-én, 52 éves korában meghalt **Bettazzi Mario**, Grász Mária férje; — **Róma:** okt. 12-én, 88 éves korában meghalt **ö.zv. Stauss Róbertné** szül. **Goldstein Angeia Margit**. — Adj, Uram, örök nyugodalmat nekik!

SVÁJC

Bern: Lektorszentelés a magyar misén: December 8-án, Mária immaculata ün-

Halottaink

† **DR. SZABADOS ANDRÁS**
1907. ápr. 28. — 1985. nov. 10.

Még Nagy-Magyarországon, Magyarokanizsán (Bácska) született. Iskoláit Kanizsán, Magyaróváron és Bonyhádon végezte, egyetemi éveit pedig Szegeden, a Természettudományi Egyetemen. Itt lett egyetemi asszisztens. Később elvégezte a budapesti Képzőművészeti Akadémiát is; itt ismerte meg későbbi feleségét, Elvirát, akivel 1936-ban kötött boldog házasságot.

1949-től az '56-os forradalomig a magyaróvári Akadémián és a budapesti Agrártudományi Egyetemen tanszékvezető tanár volt; a forradalom után családjával elhagyta az országot. Először Innsbruckban tanított, aztán 16 évig, egészen nyugdíjbavonulásáig, a kastli Magyar Gimnáziumnak volt kémia- és biológia tanára. — A diákok szerették a jó „Bandi bácsit”, beceneve is volt: a „Zapi”. Csak nagyon ritkán hozták ki türelméből egy-egy stiklivel a természetrajzi vagy a kémiai szertárban. — Több szakkönyvet és az iskola használatára sok tankönyvet szerkesztett; ezeket képzőművész-felesége illusztrálta szemléletesen.

Nagyon szerette a természetet. Ha nem volt iskolában, vagy a szertáraiban, mindig virágágyai közt tevékenykedett, vagy a gyümölcsfáit gondozta, vagy gombázni ment. Fenyőfái, gyümölcsfái és rózsái még most is az ő kezényomát viselik. — Szinte féltékeny szerény ember volt, kerülte a feltűnést; utoljára a gimnázium 25 éves jubileumán látták. Az iskolán és kertészetén kívül csak családjának élt. Jó felesége, aki 50 évig boldog házastársa és munkatársa volt, három gyermeke — valamennyi orvos — és négy unokája gyászolják, volt diákjai pedig szeretettel őrzik Szabados Bandi bácsi, a jó „Zapi” emlékét.

Nagyon hirtelen távozott el, szinte észrevétlenül. — Készült a halálra... szinte lopva akart elmenni ebből a világból. Az utolsó kérése az volt, hogy koszorúk helyett adakozzanak a barátok a szegény Kastli Magyar Gimnáziumra.

Halála nagy veszteség az idegenbe került magyarságra. Egy mélyen hazafias és lelkiismeretes magyar pedagógussal lett kevesebb. — Have anima pia et fidelis!
H. F.

† **DR. KERÉNYI GYÖRGY**
1910 szept. 25. — 1985 dec. 2.

1983-tól kezdve élt nyugalomban Zürichben, a régi Schrennengasse-i lakásában. Teljesen visszavonultan élt, egy-két rokonán és közvetlen barátján kívül, senkivel sem érintkezett.

December 2-án bevásárolni ment; visszajövet a városból a lakása lépcsőjén esett össze. Már nem lehetett rajta segíteni. — Subita mors, sacerdotum sors! (Hirtelen halál, papi sors).

Életében úgy rendelkezett, hogy halá-

nepén, advent 2. vasárnapján, a szokásos vasárnapi szentmise keretén belül, a Viktoriaspítal kápolnájában 10:30 órakor, Mehrle Tamás atya kezéből vette át először hivatalosan az egyházi szolgálat kisebb rendjeit **Molnár Ottó** teológus, gimnáziumi tanár. Azaz lektorra és akolitussá szentelte. Ma ezeket a rendeket felolvasók, áldoztatók, ministráns-vezetők és sekrestyések is felvehetik. A papságra készülők számára pedig az első lépcső ez a szentelmény a diakonátus szentségén keresztül a pappászentelés szentségének felvételéig. Kívánjuk Molnár Ottónak, hogy a következő évben eljusson erre a magaslatra és legyen emigrációnknak első emigráns magyarok köréből kinőtt papja.

Hivatásának élt, nem csak a szószéken, hanem az életben is.

Tettekkel fejezte ki magát, s néha kemény, igaz s őszinte szívből jövő beszéddel, ahogy egy aggódó, de szerető szülő figyelmeztette gyermekeit. Ezért tudta összetartani, s a szétszóródástól megóvni nyáját.

Nem szégyeltük könnyeinket, mert hiszünk benne, hogy eggyel többen vigyáznak ránk főnről. De hiába vigyáznak, ha nincs meg bennünk is az akarat, hogy együtt, egymás mellett menjünk és térdeljünk, hitünkkel tartsuk össze, most már Karcsibácsi még nagyobb segítségével a nyáját — az ő igaz örömeire és emlékére!

I. M. v. Raksányi

ÉJSZAKAI ZARÁNDOKÚT BANNEUX-BE

Egy Amerikába került Liege-i magyar emlékezése.

Liège-ben gyülekeztünk este 7 órakor a St. Servais templom közelében. Ködös eső szitált ránk, csak a templom oldalán pislogó lámpák fénye törte meg itt-ott a sötétséget. Hosszúra nyúlt árnyékaink követtek bennünket, míg ismerősöket keresve járkáltunk...

Banneux-be készültünk, Belgium egyik kegyhelyére, a szegények Szűz Máriajához. — Már harmadszor gyalog akartuk megtenni éjjel ezt az utat a magyar kereszthez, az '56-os Forradalom hőseiért. Az első alkalom, hogy holdvilágos, csillogos este helyett esőfelhők takarták felettünk az eget. — Október 23-a volt. Szíveinkben újra felszakadtak a régi sebek és égetve, marva, figyelmeztettek bennünket elvesztett Hazánkra. Könnytől fátyolos szemmel néztünk egymásra: testvérek voltunk a hontalanságban.

Lakott helyen csendben ballagtunk, de kint a szántóföldek között megeresztett hangon énekeltük: „Te vagy földi éltünk vezércsillaga, édes reménységünk, kegyes Szűzanya!”

Fáradtságot és esőt feledve, végre éjfél felé Banneux-be értünk, égő gyertyáinkat, szép virágainkat a magyar kereszt elé raktuk, lobogtak a gyertyák míg mi emlékeztünk '56-ra, Hazánkra, népünkre és a világon szétszóródott sajátmagunkra. Himnuszunk szívbemarkolóan sirt bele az éjszakába. Gondolataink idézték a kereszt feliratát: „Magyarország vérben”.

És ott, azon az októberi éjjelen, csoda történt: Mária Szent Szívének melege átjárta a mi dermedt szíveinket, leolvasztotta róluk a jégkérget, elosztatta fejünk felett a honvágy sötét fellegeit...

Évek jöttek, évek mentek. Gyökeret eresztettünk és meghonosodtunk az elmúlt hosszú évek alatt és mégis, mégis, még mindig magyarnak valljuk magunkat. 30 év után is magyarul imádkozunk, magyar templomba járunk, magyar gyereket nevelünk és magyar pappal találkozunk.

BUDAPEST: NEMZETI GALÉRIA

Október 3-án nyílt meg a luganói Thyssen-Bornemissza-gyűjtemény 48 re-mekművéből egy kiállítás. Itt láthatjuk Jan van Eich (XV. sz.) „Angyalí üdvözet”; Dürer: „Jézus az írástudók között”; Fra Angelico: „Trónoló Madonná”-ja című képeket és még sok világhírességet. — A német nagyiparos Thyssen-család a századfordulón került kapcsolatba Magyarországgal. Egyik tagja, Heinrich Thyssen, aki elvette feleségül Bornemissza Margitot. Ennek a családnak egyik közeli hozzátartozója németújvári Batthyány Margit grófnő, szül. báró Thyssen-Bornemissza de Kászony, a nemrég Luganó mellett elhunyt Batthyány Iván gróf özvegye. — Gróf Batthyány Iván volt a Mindszenty Alapítvány alapító elnöke,

lát, temetését, annak körülményeit senkivel se közöljék.

Dr. Kerényi György Napkor-on, Szabolcs megyében született. Esztergomban szentelték pappá 1935. június 13-án. Az idén volt aranymiséje.

1966-ig a londoni magyar lelkipásztorkodásban tevékenykedett, azóta 1983-ig, — nyugdíjbavonulásáig — pedig mint zürichi magyar lelkész. — Nyugodjék békében!

UTÓSZÓ

BÁNYÁSZ KÁROLY HALÁLÁHOZ

„A Nordrhein-Westfáliai Magyar Protestáns Gyülekezet nevében jöttünk fájó szívvel búcsút venni tőled. — Miséiden résztvettünk mi is... összetartott bennünket a magyar szó, a magyar ének, a magyar ima. Prédikációidra mindig emlékezni fogunk mi is, hiszen olyan szeretettel és tartalommal töltötted meg őket... Mikor szüleidről, testvéreidről, de főleg édesanyjáról említést tettél, mindig könnyes lett a szemed és elcsuklott a hangod. És nekünk is könnybelábad a szemünk, ha az édesanyátok süttötte kis cipő történetére gondolunk. — Hány és hány hontalanná vált és reményvesztett embernek szerezteél hazát, adtál új reményt, mert te nemcsak pap, hanem lelkipásztor is voltál.

Kedves jó Karcsi bácsink, — Isten veled, nyugodj békében!”

*

„Haláloz híre mindannyiunkat megrendített. Nem is tudjuk elképzelni, hogy derűs, barátságos sugárzó arcod már nincs köztünk!

Utmutatónk voltál; alig van közöttünk, akin ne segítettél volna. Magyar sorsunk eddigi, talán legnehezebb évtizedeiben rendelt az Úristen 45 esztendőre lelkipásztorunknak. Magad is a hontalanság súlyos keresztjét vitted, mint a magyar paptestvéreid: Mindszenty József hercegprímás urunk és még annyian mások.

Szeretett Karcsi bácsink! Köszönjük, hogy buzgó és talpraállító szentbeszédekben annyiszor helyerérztad maroknyi magyarjaidat, — de szavaidat nem fújta el a szél. Bocsánatot kérünk, ha csalódtál bennünk, ha megbántottunk volna. — Szeretett Karcsi bácsink, köszönjük a Mindenhatónak, hogy hosszú éveken át lelkipásztorunk és igaz magyar testvérünk lehettél. Jutalmazzon meg érte az Úristen!”

A münsteri hívek nevében:

Beliczey György

*

A rossz idő és munkanap ellenére több száz hívő töltötte meg a Münster-Hilt-rup-i templomot. Hű hívei, akikért önfeláldozóan, felelősnek érezte magát — kísérték az oly hirtelen s túl korán eltávozott Bányász Károly lelkészét. Bergmannként született, Bányászként halt meg!

Szívégye volt, s a Szűzanyának ajánlotta fel magyar honfitársai sorsát. Ezért tudott mindenütt segíteni.

Rövidesen megjelenik!

Kölley György:

ÉRTETEK ÉS MIATTATOK

című kb. 200 oldalas önéletrajza.

A megrendítő könyv a cserkészlet betiltásától az orosz fogságon és a hazai börtönökön keresztül a nyugati cserkészéletig mindenről beszámol. Az utolsó 40 év hiteles kortörténeti dokumentuma.

Megrendelhető a szerző címén: Oberföhringer Str. 40, D-8000 München 81. Ára US \$ 12,—, vagy DM 25,—. Az összeget a szerző nevére kitöltött csekken, vagy „Förderer der Ung. Pfadfinder e.V., Postcheck München, Kto.-Nr. 1314 19-804 „Értetek és miattatok” megjelöléssel.

Amerikában, Kölley atya húgánál: Dr. Oszlányi Katalin, 234 Electric Avenue, Monterey Park, California 91754, USA. Telefon (818) 570 0116.

Magyarok legkedveltebb találkozóhelye a hagyományos müncheni

MAGYAR BÁL

Az eddigi nagyszerű keretek között
1986 február 2-án, vasárnap,
20,00 órai kezdettel

a HOTEL BAYERISCHER HOF (Promenadepl. 2-6, München 2) dísztermeiben tartjuk. - Felvilágosítás 1986 január 8-tól, 18,30-21,00 óráig a ☎ (0 89) 6 92 41 29 számon.

Kérjük honfitársainkat és barátainkat, hogy rendezvényünk dátumát már most jegyezzék elő a naptárba!

A Diáksövetség Müncheni Csoportja
- Bálrendezés -

Az előfizetési díjat
vagy könyvrendelések árát kérjük
Postacsek-kontónkra vagy postán
(n e b a n k o n !) keresztül átutalni!

Esélye nő, ha Asyl/németség/orvosi/jogi/műszaki szak- / okmányfordítását/peres ügyét A. LEVAI, Lehnsgrund 24, 4300 Essen intézi.

HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Hirdetéseket csak a hirdetési díj befizetése után tudunk közölni!

ÚJDONSÁG! MEGJELENT!

Borbándi Gyula:

A MAGYAR EMIGRÁCIÓ ÉLETRAJZA 1945 - 1985

Megrendelhető: Büchergilde - Könyvbarátok Köre (Schweiz), Mühlstiegrain 18, CH-4125 Riehen, és minden magyar könyvkereskedésben - Ára: DM 62,-

Rupp László hites törvényszéki fordító, vállal fordításokat magyarról németre és németről magyarra. Postfach 162, D-8000 München 1. - ☎ (0 89) 53 02 35.

HAZAI HENTESÁRÚ DM

1 kg Kolbász száraz	18,-
1 kg Kolbász füstölt	16,-
1 kg Véreshurka rizsával	12,-
1 kg Májashurka rizsával	12,-
1 kg Disznósajt	14,80
1 kg Tokaszalonna	10,80
1 kg Vastagszalonna	14,-
1 kg Tepertő	16,-
1 kg Borda	12,-
1 kg Sonka	24,-

A szállítás utánvételes.
5 kilón felüli rendelésnél portómentes.
MICHAEL TAUBEL, Metzgermeister
6710 Frankenthal/Pf. ☎ (062 33) 6 26 93

FIGYELEM! ÚJ KIADÁS!

Közi Horváth József:

APOR PÜSPÖK ÉLETE ÉS HALÁLA

A régen elfogyott könyv 2. kiadása, dokumentumokkal és gazdag képanyaggal kibővítve. Ára: DM 20,-. Megrendelhető az „Életünk” címén.

DIÓSZEGHY TIBOR, hites tolmács és fordító, magyar - német és német - magyar. Németországban tanácsadás, állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, valamint peres ügyekben segít. Daimlerstr. 249, D-4040 Neuss. Telefon (0 21 01) 54 13 17.

FÉNYKÉPEZŐGÉPEK - FOTOMUNKÁK PASSFOTO

FOTO DOBOS

Rindermarkt 16

8000 München 2 - Telefon (0 89) 26 51 22

HIRDETÉSEK

Melegszívű őszinte barátot - 60-as értelmiségi férfi ismeretségét keresi, kölcsönös szimpátia esetén házasság céljából, cseresznye, vidám, nyugodt természetű, független nő. Fényképes válasz „Diszkréció” jellegre a kiadóba kér.

Budapesten a Várhegyen, privát apartmanokat, vendégszobákat előnyös áron biztosítok. Kulturprogramokat is szervezek. „Gizella idegenvezető”. Telefon: 0036 1 / 75 55 15.

Nyugat-Németországban élő, rendezett körülmények között, jó keresettel rendelkező, 59 éves, nemdohányzó, fiatalos férfi, megismerkedne jólelkű, független, csinos, házias hölggyel. Későbbi házasság lehetséges. Fényképes választ „Kertes ház” jellegre a kiadóba kérek.

EMLEKSZEL???

Zsolnai Hédi énekelt a „Pilvax”-ban, az „Anná”-ban, a „Kedves”-ben, a „Zeneakadémián”.

Te is ott voltál estéről-estére, vele dúdoltad: „A két szemét még most is látom”; „Te vagy nekem a nyár”; „Már a lomb lehullt”; „Harlem Szenenád” és... és... és...

Zsolnai Hédi 60 perces színes videokazettán (VHS, BETA, NTSC) felidézi a szép estéket.

Megrendelhető AP Produktion, Lajos von Baghy, Hohenzollernstr. 77/5, D-8000 München 40. Ára: US \$ 50,- DM 120,-, illetve ennek megfelelő valuta. - Szállítás csekk ellenében, Németországban utánvétellel is.

BÉLYEGGYŰJTŐK!

Minden magyar bélyeget hiányjegyzék alapján szállítunk! - Kérje ajánlatunkat! -

Specialitások: Levelek - Ritkaságok - Zeppelinrepülések - Tévényomatok - Különlegességek állandó vétele és eladása.

Kérje díjtalan készletjegyzékünket. Postacím: TAL AG Abt. Philatelie Postfach 631, CH-9001 St. Gallen

NEMZETŐR KÖNYVEK DM

Tollas Tibor: Forgószélben	
Válogatott versek, 250 old. füzve	30,-
vászonkötésben	38,-
Fehérvári István: Szovjetvilág Magyarországon 1945 - 1956 füzve	35,-
keménykötésben	45,-
Szolcsenyicin: Gulag csak II. kötet.	
Oroszból fordította Szenté Imre.	30,-
Rozánich István: A másik partról (versek) füzve	12,-
Dálnoki Veress Lajos: Magyarország honvédelme a II. világháborúban (3 kötet) vászonkötésben	80,-

„TÉNY” Ungarische Spezialitäten

Inh.: O. Bayer

Kreitmayerstr. 26 - 8000 München 2

Telefon (0 89) 1 29 63 93 DM

Egri Bikavér	6,80
Alföldi Olaszrizling 1.	5,50
Alföldi Kékfrankos 1.	5,50
Abasári Rizling 0,7	5,95
Debrői Hárslevelű	6,30
Badacsonyi Kéknyelű	7,20
Badacsonyi Szürkebarát	7,30
Soproni Kékfrankos	6,60
Villányi Burgundi	7,30
Hajósi Cabernet	7,30
Boglári Olaszrizling	6,-
Boglári Kékfrankos	6,-
Boglári Cabernet-rosé	6,-
Csopaki Rizling	6,80
Zöldszilváni	7,30
Tokaji Aszú 4 puttonyos	14,50
Tokaji Aszú 3 puttonyos	12,50
Vilmos körtepálinka	24,50
Császárkörte	19,50
Kecskeméti barackpálinka	27,-
Cseresznye pálinka	24,50
Szilvapálinka	17,50
Kosher Szilva pálinka 0,8	32,-
Hubertus	21,-
Beverage Bitters 0,5 lit.	17,-
Pick szalámi	27,-
Csabai	25,-
Gyulai	23,-
Házi kolbász	19,-
Kalocsai tarhonya	1/2 kg 3,30
Nagykoktatésza	1/2 kg 3,50
Paprika káposztával	0,7 lit 4,90
Hegyes eróspaprika	4,90
Hegyes csípőspaprika	4,90
Globus paprika káposztával	0,66 3,50
Kolozsvári káposzta	Ds. 4,40
Disznósajt	kg 12,50
Véres-, májashurka	kg 12,50
Paprikakrém tubus: édes / erős	1,50
Gulyáskrém tubus	1,80

- Üvegárút is szállítunk -

Megjelent!

TÖTTÖSY ERNŐ: TÉBOLY

című könyve.

Egy művi tudathasadás története. A pszichiátriai kezelés a politika szolgálatában. Hiteles tanúságtétel és házaspótló dokumentum.

Ára 12,- US \$, vagy ezzel egyenértékű más valuta (DM 35,-; Sfr 30,-; Ffr. 100,-) és 2,- \$ portó.

Megrendelhető a Nemzetőr címén, vagy a szerzőnél: Dr. Ernest Töttösy, 3 Ave. Lambeau, B-1200 Bruxelles.

ART

DEMÉNAGEMENTS S. A.

Szállítási vállalat

Szállítások belföldre és külföldre, tengerentúrra - légiszállítással is - költözködés, bútortárolás, külföldi szállítmányoknál a vám elintézése.

Magyarországra is szállítunk! Az összes keleti és nyugati államokba oda - vissza szállítunk.

Magyarországi képviselőnk: Trans COOP, Honvéd utca 28 7400 Kaposvár. ☎ 0036 (82) 13 - 877.

Magyaroknak kedvezmény! ART Déménagements S. A.

2 rte du Grand Lancy CH - 1211 Genève 26

Telefon 0 22 / 43 36 32 (magyarul is!)

Privát cím: Keresztes László

58 rte de Vervier CH - 1227 Carouge, GE

Telefon 0 22 / 42 98 36 este 7 óra után

FORDÍTÁS

Műszaki, tudományos és egyéb szövegek, okmányok, hitelesített fordítása magyarra/németre, kedvező áron, legrövidebb határidővel. - Ficsor László okl. mérnök, Rheinhausenstr. 10, D-4130 Moers 1. Telefon (0 28 41) 3 34 72.

FIGYELEM!

Az „ÉLETÜNK” előfizetési ára egy évre DM 18,-, tengerentúrra légipostával DM 28,-.

Kérjük előfizetőinket az előfizetési díjat lehetőleg postacsek-kontónkra, tengerentúrról pedig n e b a n k útján, hanem eurócskekken utalják át, mert a banklevonás igen nagy.

Kedvezményes áron kapható!

HIRDETTEM AZ IGÉT!

Mindszenty szellemi végrendeletének ez a könyv az első gyöngye, amit kiadott a Mindszenty Alapítvány. A könyv tartalmazza Mindszenty legfontosabb körleveleit, írásait és beszédeit, amiket harcban a megszállókkal írt vagy mondott, valamint felejthetetlen körújtjain a világban szétszórt magyarokhoz intézett. A 60 oldalas bevezető tanulmányt Közi Horváth József írta.

- Legszeb ajándék! -

Ára DM 20,- vagy \$ 10,- + portó.

M. SZERDAY - Metropolitan Verlag

KÖNYV ÉS HANGLEMEZ Sfr.

Benedek István: - mondta Krisztina	27,-
Berkesi A.: Szerelm három tételben	20,-
Koestler Arthur: Sötétség dőben	25,-
Bibó István: Összegyűjtött munkái I	47,-
Szilvási: A néma	39,-
Sienkiewicz: Quo Vadis	34,-
Dümmerth D.: Az Árpádok nyomában	18,-
Dümmerth: Az Anjou-ház nyomában	23,-
Boros - Rapcsányi: Vendégségben	
őseinknél	33,-
Feuchtwanger: A csúnya hercegnő	13,-
Krudy Gyula: Telihold	23,-
(ezenkívül minden Krudy könyv raktáron)	
Németh László: Emberi színjáték	18,-
C. Bronte: Shirley	28,-
C. Bronte: Jane Eyre	26,-
Szótárak, nyelvkönyvek, útikönyvek és utazási regények, gyermek- és ifjúsági könyvek! Nyugati és antikvár is nagy választékban! Hanglemezek és teljes operák! Kérje katalógusunkat - díjtalanul küldjük!	

M. SZERDAY - Metropolitan Verlag

Teichweg 16, CH-4142 Münchenstein/Schw.

☎ 0 61 / 46 59 02, külföldről: 0041 / 61 46 59 02

MINDSZENTY BÍBOROS

magyar nyelvű életrajza

Közi Horváth József

tollából, zsebkönyvben.

Megrendelhető az Életünk szerkesztőségénél (Máriacellben Bourdeaux Ottó SJ atyánál) és az összes magyar lelkésznel.

Ára Európában 6,- DM,

tengerentúrra 4,- dollár.

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és Kiadóhivatal

Oberföhringer Str. 40.

D-8000 München 81

Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38

Felelős Kiadó:

a Magyar Kat. Főlelkész.

Felelős szerkesztő:

Dr. Harangozó Ferenc, lelkész.

*

Redaktion und Herausgeber:

die Ungarische Oberseelsorge,

Oberföhringer Str. 40.

8000 München 81.

Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38.

Redakteur: Dr. Harangozó Ferenc.

Abonnement: DM 18 - pro Jahr,

nach Übersee mit Luftpost DM 28,-.

ELŐFIZETÉS:

Az Életünk a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét és náluk is kell előfizetni!

Tengerentúrra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

Előfizetési ár egy évre DM 18,-

vagy ennek megfelelő valuta.

Tengerentúrra légipostával DM 28,-

Lapzárta: a hónap 18-án.

Hirdetéseket csak 15-ig fogadunk el.

Postacsek-konto München:

Konto-Nr. 606 50-803 - BLZ 700 100 80

Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto

Bankkonto: Bayer. Vereinsbank,

Konto-Nr. 145 857 - BLZ 790 202 70

Kath. Ung. Seelsorge „Életünk”.

Drukk: Danubia Druckerei GmbH,

Ferchenbachstr. 88 - 8000 München 50

Beilagenhinweis: Einem Teil dieser Auflage liegt bei: Rundschreiben. - A kiadvány egy részéhez körlevél van mellékelve.

ELŐFIZETŐINK ÉS HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Befizetéseket, átutalásokat nem bankkontónkra, hanem Postacsek-kontónkra kérünk: Kath. Ungarn-Seelsorge - Sonderkonto - München, Postacsekamt München, Konto-Nr. 606 50-803.

AGAPE KIADVÁNYOK

Újvidéken (Jugoszlávia) AGAPE néven katolikus kiadó működik. Kiadványait mindenkinek szeretettel ajánlja. Az eddig megjelent kiadványok közül kaphatók:

Agape, folyóirat (megjelenik minden páratlan hónap végén) évi előfizetés	DM 10,-
Isten népének története (Biblia képregényben. Eddig megjelent 21 füzet) egyes füzet ára	2,20
Antal testvér (Páduai Szent Antal élete képregényben, színes, 72 old.)	4,-
Nigg-Schneiders: Assisi Szent Ferenc és világa (142 old., 72 színes képpel)	17,-
Malinski-Bujak: II. János Pál (210 o., 111 fekete-fehér és 42 színes képpel)	17,-
Képes Biblia	20,-
C. B. de Gaszold: Imák a bárkából	3,10
A keresztfához megyek (Keresztutak gyűjteménye)	5,-
Harmath K.: Megváltásunk szent éve (brosúra)	1,-
I. Loidl: A fatimai látnokok (bros.)	1,-

Ezenkívül kaphatók még természetből vett motívumú levelezőlapok (és fél levelezőlap-nagyságú képek) bibliai vagy más aförizmával; katolikus zsebnaptár és falinaptár.

A kiadó címe: AGAPE, Cara Dusana 4,

YU - 21000 Novi Sad, Jugoszlávia.

Az AGAPE szívesen vállal mindennemű nyomdai előkészítést vagy nyomtatást Jugoszláviában, a nyugatiakhoz képest igen méltányos áron!

Kiadóhivatalunknál kapható

könyvek

Mindszenty József: Hirdettem az Igét (1944-1975). - 300 oldal, vászonkötésben	DM 20,- vagy \$ 10,-
Kardinal Mindszenty: Erinnerungen, 4. kiad., vász. köt., DM 40,- \$ 22,-	
Közi Horváth József: Mindszenty bíboros, zsebkönyv DM 6,- \$ 4,-	
Közi Horváth József: Apor püspök élete és halála; 2. bővített kiadás, 22 képpel	DM 20,- \$ 10,-
Hermann Egged: A katolikus Egyház története 1914-ig. Az egyetlen modern magyar egyháztörténet. 582 oldal.	DM 32,-
Az irodalom világa. Irodalomelméleti alapvetés, 100-nál több versmelléklettel, kb. 300 oldal, vászonkötésben	DM 20,- \$ 10,-
Szamosi József: Máriacelli emlékkönyv, képes kalauz 48 képpel, ebből 32 színes	DM 12,- \$ 6,-
Mindszenty József: Napi jegyzetek, 480 o., vászon k. DM 32,- \$ 15,-	

Szállításnál + portóköltés.

Megrendelhető:

az „ÉLETÜNK” kiadóhivatalánál

Oberföhringer Str. 40

D-8000 München 81 W. Germany